

СЛУЖБЕН ЛИСТ НА ФЕДЕРАТИВНА РЕПУБЛИКА

„СЛУЖБЕН ЛИСТ НА ФНРЈ“ излегува по потреба, во српско, хрватско, словеначко и македонско издание. Огласи по тарифата. — Текуќа сметка кај Народната банка на ФНРЈ за претплата бр. 1031-900880. — Текуќа сметка на Продавното одделение 1831-870880.

Среда

БЕЛГРАД

БРОЈ 6

ГОД. VIII

Судија: Улица Кралевиќа Марка
нари. Редакција: Улица Кралевиќа Марка
бр. 9. — Телефони: Редакција 28-838, Ад-
министрација 26-276, Продавно одделение
22-619, Телефонска централа 28-010.

48.

Врз основа на членот 40 (точ. в) во врска со членот 12 (точ. 2 и 3) од Законот за Петгодишниот план на развитокот на народното стопанство на Федеративна Народна Република Југославија во годините 1947—1951, по предлог од Претседателот на Советот за селско стопанство и шумарство на Владата на ФНРЈ, Владата на ФНРЈ, донесува

ОПШТА УРЕДБА ЗА ВОДНИТЕ ЗАЕДНИЦИ

I. ОПШТИ ОДРЕДБИ

Член 1

Водните заедници се задолжителни водостопански организации врз базата на задружни принципи кои се осниваат со цел на одбрана од штетно дејство на водата или со цел на заедничка употреба на водата.

Како одбрана од штетно дејство на водата се смета особено одбраната од поплави, одведување на внатрешните води и регулирање на водени текови.

Како заедничка употреба на водата се смета особено наводнување, искористување на водни сили, снабдување со вода, каналисање, пречистување на отпадни води, како и пловидба и сплаварење.

Водна заедница може да се оснива за извршување на една или повеќе задачи споменати во претходните ставови.

Член 2

За да ги изврши своите задачи водната заедница врши изградба, реконструкција и одржување на објектите, на погоните и постројките кои служат за одбрана од штетно дејство на водата односно за заедничка употреба на водите.

Член 3

Водната заедница опфаќа подрачје на еден или повеќе сливови или потези на водни текови.

Член 4

Со водната заедница управуваат членовите на водната заедница преку своите органи, кои самите ги избираат, менуваат и разрешуваат.

Член 5

Водната заедница има свои правила кои ги донесува Собранието на заедницата.

Правилата на водната заедница ги одобрува републичкиот орган надлежен за водостопанството.

Член 6

Водните заедници се правни лица.

За своите обврски водните заедници одговараат со својот имот.

Член 7

Должностите на членовите од водната заедница се определуваат спрема ползата што ја имаат од водната заедница.

II. ОСНИВАЊЕ НА ВОДНА ЗАЕДНИЦА

Член 8

Водни заедници можат да се осниваат:

- 1) со спогодба на заинтересираните лица (интересенти) од определено подрачје;
- 2) со решение на владата на народната република.

1. Оснивање на водна заедница од страна на заинтересирани лица

Член 9

Заинтересирани лица од едно подрачје можат да се договорат да основаат водна заедница.

Под заинтересирани лица се подразбираат физички лица, претпријатија, установи, државни органи, задруги, задружни и општествени организации чија земја водната заедница ја брани од штетно дејство на водата, или чија што земја со употребата на водата постигнала поголема вредност, или кои ќе имаат друга корист од водната заедница.

Член 10

Заинтересираните лица што имаат намера да основаат водна заедница должни се да изработат нацрт на правила на водната заедница и технички елаборат со сметка на рентабилноста, во кој ќе ја образложат потребата и економската оправданост за оснивање на водната заедница, ќе го назначат името и седиштето на водната заедница, работите кои ќе ги изврши водната заедница, ќе го означат подрачјето на водната заедница и ќе ги именува лицата што ќе бидат членови на водната заедница.

Член 11

Техничкиот елаборат со прилозите и со нацртот на правилата го поднесуваат интересентите до републичкиот орган надлежен за водостопанство поради издавање дозвола за оснивање на водната заедница.

Член 12

Републичкиот орган надлежен за водостопанството ќе издаде дозвола за оснивање на водната заедница, ако оснивањето не е во спротивност со одредбите од оваа уредба и со други законски прописи.

Во дозволата републичкиот орган надлежен за водостопанството ќе го определи подрачјето на водната заедница, како и лицата од тоа подрачје кои мораат да се повикаат на оснивачкото собрание.

Ако за оснивањето на водната заедница е заинтересирано повеќе од 500 лица, во дозволата ќе се определи и начинот за избирање на делегатите.

Член 13

Најдоцна два месеца после издавањето на дозволата за оснивање на водната заедница мора да се свика оснивачко собрание.

На оснивачкото собрание се повикуваат сите лица означени во дозволата на републичкиот орган надлежен за водостопанството.

Член 14

Оснивачкото собрание одлучува за оснивањето на водната заедница.

Се смета дека е водната заедница основана ако за нејзиното оснивање гласало мнозинство на заинтересираните лица.

Член 15

Оснивачкото собрание донесува правила на водната заедница, избира нејзини органи и определува нејзино седиште.

Член 16

Оснивачкото собрание ги утврдува членовите на водната заедница.

За лицата што ќе ги определи оснивачкото собрание, членството во водната заедница е задолжително.

Против одлуката на оснивачкото собрание за зачленувањето во водната заедница лицата што се сметаат дека не се заинтересирани со оснивањето на водната заедница можат да подадат жалба до републичкиот орган надлежен за водостопанството.

2. Оснивање на водна заедница од страна на владата на народната република

Член 17

Владата на народната република може по предлог од републичкиот орган надлежен за водостопанството да оснива водна заедница ако нејзиното оснивање го бараат општите интереси на определеното подрачје.

Член 18

Нацртот на правилата на водната заедница и техничкиот елаборат со сметка на фентабилитетот во кој ќе биде определено подрачјето на водната заедница и лицата што идаат во оглед да бидат членови на водната заедница, ќе ги изработи републичкиот орган надлежен за водостопанството.

Член 19

Владата на народната република оснива водна заедница со решение.

Во решението за оснивањето на водната заедница ќе се определи: назив, седиште, подрачје и задача на водната заедница.

Член 20

По донесувањето на решението за оснивање на водната заедница ќе определи републичкиот орган надлежен за водостопанството членови на водната заедница.

Решението за членството ќе го соопшти републичкиот орган надлежен за водостопанството на заинтересираните лица преку околинскиот (градскиот) народен одбор.

Против решението за членството можат лицата кои сметаат дека не се заинтересирани со оснивањето на водната заедница да поднесат приговор до републичкиот орган надлежен за водостопанство.

Член 21

Собрание на водната заедница свикнува републичкиот орган надлежен за водостопанството за денот кој ќе го определи самиот.

На собранието се повикуваат сите членови на водната заедница.

Член 22

Собранието донесува правила на водната заедница и избира органи на водната заедница.

III. ЗАЕДНИЧКИ ОДРЕДБИ

1. Избирање на делегати за собранието на водната заедница

Член 23

На оснивачкото собрание (чл. 13) односно на првото собрание (член 21) на водната заедница кои

ќе имаат преку 500 членови, нема да се повикуваат сите заинтересирани лица, туку нивни делегати, кои заинтересираните лица ќе ги избираат на начинот кој ќе го определи републичкиот орган надлежен за водостопанството.

Избирањето на делегатите ќе го организира општинскиот народен одбор.

2. Органи на водната заедница

Член 24

Органи на водната заедница се: собрание, управен одбор, надзорен одбор и директор на водната заедница.

Член 25

Собранието е највисок орган на водната заедница. Собранието на водната заедница избира управен и надзорен одбор и во согласност со републичкиот орган надлежен за водостопанството назначува директор на водната заедница.

Владата на народната република овластувањето за давање согласност за назначување директор на водната заедница може да го пренесе на околинскиот (градскиот) народен одбор на чие подрачје се наоѓа водната заедница.

Член 26

Управниот одбор на водната заедница управува со работите на водната заедница.

Членовите на управниот одбор се избираат на три години.

Член 27

Надзорниот одбор на водната заедница го следи целокупното работење на водната заедница, ја прегледува завршната сметка на водната заедница и врши надзор над работењето на управниот одбор и директорот на водната заедница.

Членовите на надзорниот одбор се избираат на три години.

Член 28

Директорот на водната заедница непосредно раководи со остварувањето на задачите и со работењето на водната заедница извршувајќи ги законите, другите прописи, заклучоците на управниот одбор и напатствијата на надлежниот водостопански орган.

Директорот е наредбодавец за извршувањето на предметката на приходите и расходите на водната заедница.

За директор на водна заедница може да биде назначено само лице што е хидротехнички стручњак.

Член 29

Управниот и надзорниот одбор одговараат за својата работа на собранието, а директорот на собранието и на управниот одбор на водната заедница и на надлежниот водостопански орган.

3. Имотот и работењето на водната заедница

Член 30

Водната заедница има своја предметка на приходи и расходи.

Член 31

Водната заедница ги остварува своите приходи од водниот придонес.

Водниот придонес е должен да го плаќа секој член на заедницата и тој придонес се определува според ползата што ја има членот од водната заедница. Висината на придонесот ја определува собранието на водната заедница во границите на предметката на приходите и расходите.

Во вонредни случаи може во текот на годината да се обложат вонреден водни придонес.

Поблиски прописи за определувањето на водниот придонес ќе донесе Советот за селско стопанство и шумарство на Владата на ФНРЈ во согласност со Министерот на финансите на ФНРЈ.

Член 32

Наплатата на водниот придонес во корист на водната заедница ја врши надлежниот финансиски орган на околскиот (градскиот) народен одбор.

Член 33

Имотот на водната заедница се состои од: основните средства, обртните средства, фондот за водостопанство и амортизацискиот фонд.

Поблиски прописи за имотот на водната заедница и за употребата на овој имот ќе донесе Советот за селско стопанство и шумарство на Владата на ФНРЈ.

Член 34

Водната заедница не може да ги пренесува основните средства во сопственост на приватни лица.

Водната заедница на приватните лица не може да им дава свои основни средства на користење, осем ако не е пнаку определено со правилата на водната заедница.

Член 35

Општинароден имот може да им се дава на водните заедници на бесплатно користење па ограничено или неограничено време.

Овој имот водните заедници не можат да го даваат на други лица на користење без согласност на државниот орган што го дал тој имот на водната заедница на користење.

Член 36

Водните заедници кои со сопствени средства ќе изградат нови или ќе реконструираат постоеките водостопански објекти или постројки и со тоа го подобрат бонитетот на земјата или го наголемат неговото производство, може да добијат дотации од страна на државата во висина на вишокот на данокот настанат поради подобрувањето на бонитетот на земјата или наголемувањето на производството.

Член 37

Членовите на водната заедница имаат право под определени услови да ги користат објектите, уреѓаите и постројките на водната заедница.

4. Регистрација на водните заедници

Член 38

Управниот одбор на водната заедница е должен во рок од 15 дена по одржаното собрание да му поднесе на републичкиот орган надлежен за водостопанство правила на водната заедница на одобрување, како и пријава за упис на водната заедница во регистар.

За уписот во регистарот на водните заедници со пријавата мора управниот одбор да приложи заверен препис на записникот од собрание за оснивањето на водната заедница односно решение на владата на народната република за оснивање на водната заедница.

Член 39

Републичкиот орган надлежен за водостопанството ги одобрува правилата на водната заедница.

Ако републичкиот орган надлежен за водостопанството најде дека правилата на водната заедница не се во согласност со одредбите на оваа уредба, ќе откаже да изврши упис на водната заедница во регистарот.

Член 40

Водната заедница здобива својство на правно лице од денот на уписот во регистарот на водните заедници.

IV. СПОЈУВАЊЕ И ПОДЕЛБА НА ВОДНИ ЗАЕДНИЦИ

Член 41

Две или повеќе водни заедници можат да се спојат во една заедница, односно една водна заедница може да се подели во две или повеќе заедници.

Одлуката за спојување односно за поделба на водната заедница ја донесува собранieto на заедницата.

Одлуката на собранieto за спојувањето или поделбата на водната заедница ја одобрува републичкиот орган надлежен за водостопанството.

V. ЗДРУЖУВАЊЕ НА ВОДНИ ЗАЕДНИЦИ

Член 42

Водни заедници од територија на една народна република можат да се здружуваат во сојуз на водни заедници на народната република.

Правилата на сојузот на водните заедници на народната република донесува собранieto на сојузот, а ги потврдува републичкиот орган надлежен за водостопанството.

Член 43

Сојузите на водните заедници на народните републики можат да се здружат во Главен сојуз на водните заедници на ФНРЈ.

Правилата на Главниот сојуз на водните заедници на ФНРЈ ги донесува собранieto на Главниот сојуз а ги потврдува Советот за селско стопанство и шумарство на Владата на ФНРЈ.

Член 44

Сојузите на водните заедници имаат за задача да го ускладуваат работењето и да ги определуваат смерниците за работењето на водните заедници.

VI. НАДЗОР НАД РАБОТЕЊЕТО НА ВОДНИТЕ ЗАЕДНИЦИ

Член 45

Околскиот народен одбор во рамките на својата надлежност врши надзор над работењето на водните заедници на своето подрачје. Тој го одобрува нивниот план, предметката на приходите и расходите и завршната сметка.

Ако водната заедница опфаќа подрачје на два или повеќе околски народни одбори, околскиот народен одбор на чие подрачје се наоѓа седиштето на водната заедница врши надзор над нејзиното материјално-финансиско работење, а над другите работи на водната заедница вршат надзор околските народни одбори, секој на своето подрачје.

Член 46

Водната заедница е должна да ги испраќа до околскиот народен одбор на чие подрачје се наоѓа одлуките од своето собрание.

Ако се наоѓа водната заедница на подрачје од повеќе околски народни одбори, ќе ги испраќа одлуките од своето собрание до сите околски народни одбори на чие подрачје се наоѓа.

Член 47

Околскиот народен одбор што врши надзор над работењето на водните заедници (чл. 45), може да ги поништи одлуките од органите на водните заедници кои се во спротивност со оваа уредба, со други прописи и правила на водната заедница.

Член 48

Републичкиот орган надлежен за водостопанството врши општ надзор над работењето на водните заедници на своето подрачје, им дава на водните заедници потребни технички напатствија и, врз основа на основните пропорции на општествениот план, им определува на водните заедници задачи за изградба, реконструкција и одржување на објектите, погоните и постројките што служат за одбрана од води, односно за употреба на водите.

Ако водната заедница опфаќа подрачје на два или повеќе околски народни одбори, републичкиот орган надлежен за водостопанството ќе го одобри планот, предметката на приходите и на расходите и завршната сметка на водната заедница.

Републичкиот орган надлежен за водостопанството може да ги поништи одлуките од органот на водната заедница кои се во спротивност со оваа уредба, со други прописи и правила на водната заедница.

VII. ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Член 49

Сите водостопански организации за одбрана од води или за употреба на водите кои постоат врз основа

на здружување како водни управи, водни задруги, водни синдикати, или станале од укинати водни задруги, својата организација и работење ќе го сообраќаат кон прописите на оваа уредба во рок од два месеца од нејзиното влегување во сила.

Член 50

Нобилски прописи за спроведувањето на оваа уредба донесува Советот за селско стопанство и шумарство на Владата на ФНРЈ.

Член 51

Народните републики ќе донесат врз основа и во рамките на оваа уредба свои уредби за водните заедници, а дотогаш ќе се применуваат одредбите на оваа уредба.

Со прописи на Народна Република Србија ќе се определи, согласно на начелата на оваа уредба, надлежноста на Автономната Покраина Војводина и Автономната Косовско-метохиска Област за работите регулирани со оваа уредба.

Член 52

Оваа уредба влегува во сила со денот на објавувањето во „Службениот лист на Федеративна Народна Република Југославија“.

23 јануари 1952 година

Београд

Претседател на Владата на ФНРЈ
и Министер на народната одбрана,
Маршал на Југославија

Јосип Броз-Тито, с. р.

Министер на Владата на ФНРЈ
Претседател на Советот за селско
стопанство и шумарство,

инж. Мијалко Тодоровиќ, с. р.

49.

Врз основа на чл. 78 од Уставот на ФНРЈ а поради извршувањето на Основниот закон за државните стопански претпријатија, по предлог на Советот за промет со стоки на Владата на ФНРЈ, Владата на ФНРЈ донесува

УРЕДБА

ЗА ОСНИВАЊЕТО И ДЕЈНОСТА НА ТРГОВСКИТЕ ПРЕТПРИЈАТИЈА

1. ОПШТИ ОДРЕДБИ

Член 1

Трговската дејност во внатрешниот промет со стоки во смисла на оваа уредба можат да ја вршат: државните трговски претпријатија, производните претпријатија, државните занаетчиски дуќани, земјоделските и другите производителни задруги, занаетчиските задруги и набавно-продавните задруги, — преку своите продавници; како и трговските претпријатија на задружните и на општествените организации (во напредниот текет: трговски претпријатија).

Промисите на оваа уредба не се однесуваат на приватните трговските дуќани.

Член 2

Под трговска дејност во смисла на оваа уредба се разбира извршувањето на работи на купување и продажба на стоки.

Трговската дејност се врши во трговските струки, трговските струки се:

трговија со текстил и текстилна галантерија,
трговија со галантерија, кратка и плетена стока,
трговија со крзна стока,
трговија со јажарска стока,
трговија со обуви,
трговија со кожни и прибор,
трговија со седларска и ременска стока,
трговија со производи од гума, каучук и пластични маси,

трговија со железарија и метална стока,
трговија со технички стоки, прибор и машини,
трговија со моторни возила и со прибор,
трговија со селско-стопански машини, алати, вештачко гудре, средства за заштита на растенијата,
трговија со машини за шнење и прибор,
трговија со нафтни деривати, мазивни уља и маст,

трговија со фотографски и оптички апарати, инструменти и прибор,

трговија со медицински, здравствени и научни инструменти и прибор,

трговија со радио-апарати и прибор,

трговија со музички инструменти и прибор,

трговија со оружје, ловечки прибор и пиротехнички материјал,

трговија со спортски прибор,

трговија со електротехнички материјал,

трговија со часовници и изработки од племенити метали,

трговија со бои, лакови, хемикалии и прибор,

трговија со парфимериска и козметичка стока,

трговија со нематален градежен материјал,

трговија со огревно дрво и јаглен,

трговија со санитарен и инсталационски материјал,

трговија со стакло, порцулан и керамичка стока,

трговија со куќен мебел,

трговија со канцелариски материјал и прибор,

трговија со книги и музикални (книжарници),

трговија со папир, школски прибор и прибор за пишуваче,

трговија со филателија и со прибор,

трговија со добиток и со храна за добиток,

трговија со зарзават и овоштие,

трговија со жита и мелнички преработки,

трговија со семенска стока,

трговија со цвеќе,

трговија со алкохолни и безалкохолни пијалоци,

трговија со мешовита стока,

трговија со животни прехрани и куќни потреби,

трговија со месо и со преработки од месо,

трговија со млеко и со производи од млеко,

трговија со риби,

трговија со базарска стока и со играчки,

трговија со антиквитети и уметнички творби,

трговија со стари ствари,

трговија со отпадоци,

трговија со преработки од тутун, кибрит и книги за цигари,

растување весници и повременни списи.

Советот за промет со стоки на Владата на ФНРЈ може да определи и други видови трговски дејности како одделни трговски струки.

Трговските обичаи определуваат кои стоки опфаќа поделена трговска струка. За случај на сомнение трговската комора утврдува во која трговска струка спаѓа определената стока.

Член 3

Според обемот и начинот на трговската дејност трговските претпријатија можат да бидат:

а) трговски претпријатија на мало,

б) трговски претпријатија на големо.

Советот за промет со стоки на Владата на ФНРЈ може да промише услови под кои едно трговско претпријатие може да врши трговска дејност и на големо и на мало.

Член 4

Трговското претпријатие должно е да ја врши трговската дејност на начинот кој обезбедува што побрзо снабдување потрошувачите со стоки што се предмет на неговото работење, а во склад со целите поради кои е основано претпријатието.

Трговското претпријатие е должно при извршувањето на трговската дејност да се придржува кои трговските обичаи и узанси, како и кои начелата на здраво натпреварување меѓу социјалистичките претпријатија.

Член 5

Трговското претпријатие може да ја извршува својата трговска дејност на целата територија на Федеративна Народна Република Југославија.

Член 6

Предметот на работењето на секое трговско претпријатие мора да биде во актот за неговото оснивање определен по трговската струка.

Предметот на работењето на трговското претпријатие може да биде една или повеќе трговски струки.

Во актот за оснивањето на претпријатието мора да биде определен обемот и начинот на трговската дејност (чл. 3 од оваа уредба).

Член 7

Трговското претпријатие може да купува поради продажба и да продава само стока која е предмет на неговото работење, како и да врши други работи што се во врска со неговата трговска дејност.

Член 8

Трговското претпријатие е должно да набавува и продава стоки кои се предмет на неговото работење.

По барање на потрошувачите трговското претпријатие не може да ја ускрати продажбата на стоките што се изложени за продажба.

Член 9

Трговското претпријатие е должно преку книговодството да го евидентира целокупниот свој имот и своето работење, како и да води потребни работни книги од кои ќе се гледа состојбата на имотот и на работите на претпријатието.

Работните книги мораат да бидат заверени.

Член 10

Трговското претпријатие е должно да работи на начинот кој ја овозможува како контролата на државните органи, така и контролата од страна на потрошувачите (истакнување на ценовник, издавање сметки на барање на потрошувачите, изложување на стоките, точно мерење и др.).

Член 11

Продавниците, откупните станици и други работни простории на трговските претпријатија мораат да ги исполнуваат условите пропишани за техничката и здравствено-техничката заштита на работењето, како и да ја обезбедуваат правилната манипулација на стоките.

II. ОСНИВАЊЕ НА ТРГОВСКИ ПРЕТПРИЈАТИЈА, ОТВОРАЊЕ ПРОДАВНИЦИ И ДРУГИ РАБОТНИ ОРГАНИ

1. Државни трговски претпријатија

Член 12

Државните трговски претпријатија се осниваат по одредбите на Основниот закон за државните стопански претпријатија.

Член 13

Предлог за оснивање на државно трговско претпријатие поднесува до околинскиот односно градскиот народен одбор органот за промет со стоки на народниот одбор по сопствена иницијатива или на иницијатива на потрошувачите, стопанските и општествените организации.

Предлогот за оснивање на претпријатието мора да содржи:

- а) фирма и седиште на претпријатието,
- б) предмет на работењето на претпријатието (трговска струка), обемот и начинот на работењето,
- в) податоци за средствата што му се даваат на претпријатието на управување и за кредитите што му се потребни на претпријатието за работење,
- г) распоред на продавниците и на други работни органи на претпријатието,
- д) предметка на рентабилитетот со мислење на органот на финансите од народниот одбор за оваа предметка.

Предлогот мора да биде образложен

При решавањето на предлогот народниот одбор ќе води сметка особено: за рентабилноста, за потребите на потрошувачите, за големината на прометот, за територијалната распространетост на трговската мрежа, за сообраќајните услови, за развивањето на здраво натпреварување помеѓу социјалистички претпријатија, како и за други економски услови.

Ако претпријатието го оснива владата на народната република, предлогот за оснивање со податоците од ст. 2 на овој член и со образложувањето го поднесува советот за промет со стоки на владата на народната република.

Ако претпријатието го оснива општински народен одбор, потребна е претходна согласност од органот за промет со стоки на надлежниот околински народен одбор.

Член 14

Државните трговски претпријатија продаваат стоки на мало преку своите продавници.

За отворање продавници потребно е одобрение. Одобрението го издава, по предлог на трговското претпријатие, органот за промет со стоки на околинскиот односно градскиот народен одбор на чие подрачје се отвора продавницата.

Предлогот за отворање на продавницата мора да содржува податоци за предметот на пословањето, работните простории и стручниот спрем на персоналот од продавницата. Со предлогот мораат да се поднесат потврди на надлежните државни органи дека работните простории одговараат на определената цел и на пропишаните услови (чл. 11 на оваа уредба).

Член 15

Државните откупни претпријатија и државните претпријатија за промет со селско-стопански производи можат да отвораат откупни станици.

Одобрение за отворање на откупни станици издава органот за промет со стоки на околинскиот односно градскиот народен одбор на чие што подрачје се отвора откупната станица.

Предлогот мора да содржи податоци за предметот на работењето и за работните простории на откупната станица и за стручната спрема на персоналот. Со предлогот мораат да се поднесат потврди од надлежните државни органи за тоа дека работните простории одговараат на определената цел и на пропишаните услови (чл. 11 на оваа уредба).

Член 16

Органот надлежен да издава одобрение за отворање продавница односно откупна станица не може да го ускрати издавањето на одобрението ако работните простории одговараат на определената цел и на пропишаните услови, ако персоналот има потребна стручна спрема и ако предметот на работењето на продавницата односно на откупната станица му одговара на предметот на работењето на претпријатието.

По предлогот за издавање одобрение за отворање продавница односно откупна станица надлежниот државен орган е должен да донесе решение најдалеку во рок од 15 дена од приемот на предлогот. Ако државниот орган не го донесе ова решение во рок од 15 дена, претпријатието може да подаде жалба до повисокиот државен орган како да е отфрлен предлогот.

2. Продавница на индустриските претпријатија, државните селско-стопански добра и на државните занаетчиски дуќани

Член 17

Индустриските претпријатија, државните селско-стопански добра и државните занаетчиски дуќани можат да отвораат свои продавници на целата територија на Федеративна Народна Република Југославија.

Член 18

Индустриските претпријатија и државните занаетчиски дуќани можат во своите продавници да прода-

ваат само стоки од сопствено производство, како и прибор со тие стоки без оглед дали е приборот сопствен производ или производ на други претпријатија односно занаетчиски дуќани.

Издавачките претпријатија можат во своите продавници да продаваат весници и повремени списи од други издавачки претпријатија.

Државните селско-стопански добра можат да продаваат во своите продавници како стоки од сопственото производство, така и стоки што ги произведуваат други државни селско-стопански добра и други производители.

Член 19

Одобрение за отворање продавници на индустриски претпријатија, државни занаетчиски дуќани и на државно селско-стопанско добро издава органот за промет со стоки на околинскиот односно градскиот народен одбор на чие што подрачје се отвораа продавницата.

За отворање продавница на индустриско претпријатие, на државен занаетчиски дуќан односно на државно селско-стопанско добро важат прописите за отворање продавници на државните трговски претпријатија (чл. 14 и 16 од оваа уредба).

3. Трговски претпријатија на фондовите за механизација и инвестициона изградба на задружното селско стопанство

Член 20

Фондовите за механизација и инвестициона изградба на задружното селско стопанство можат да осниваат свои трговски претпријатија односно да отвораат свои продавници.

Трговските претпријатија на фондовите за механизација и инвестициона изградба на задружното селско стопанство можат да се занимаваат со продажба на селско-стопанските производи на големо и на мало, а со продажба на индустриски стоки само на големо. Индустриските стоки можат да ги продаваат овие претпријатија само на задругите што се здружени во фонд за механизација и инвестициона изградба на задружното селско стопанство што го основал претпријатието. Во кои случаи овие претпријатија можат да продаваат индустриски стоки и на други селско-стопански производители, определува претседателот на советот за промет со стоки на владата на народната република.

Трговските претпријатија на фондовите за механизација и инвестициона изградба на задружното селско стопанство можат да продаваат селско-стопански производи и да купуваат индустриски стоки како комисионери за сметка на задругите здружени во фондот за механизација и инвестициона изградба на задружното селско стопанство што го основал претпријатието.

Член 21

Одобрение за оснивање на претпријатие на фондовите за механизација и инвестициона изградба на задружното селско-стопанство издава органот за промет со стоки на околинскиот односно градскиот народен одбор на чие што подрачје се наоѓа седиштето на претпријатието.

Одредбите на оваа уредба за оснивањето на државните трговски претпријатија и за отворање на продавници и откупни станици (чл. 13, 14, 15 и 16 на оваа уредба) ќе се применуваат и на трговските претпријатија и продавници од фондовите за механизација и инвестициона изградба на задружното селско стопанство.

4. Задружни продавници и трговски претпријатија на околинските сојузи на земјоделските задруги

Член 22

Земјоделските задруги и други производителни задруги, занаетчиски задруги и набавно-продавните задруги можат да отвораат продавници за продажба на сопствени производи и производите на своите членови

на целата територија на Федеративна Народна Република Југославија.

На подрачјето на својата дејност земјоделските задруги можат да отвораат и продавници за продажба на индустриски и други стоки.

За отворање продавниците од ст. 1 и 2 на овој член важат одредбите на оваа уредба за отворање продавници на државните трговски претпријатија (чл. 14 и 16 на оваа уредба).

Член 23

Околинските сојузи на земјоделските задруги можат да осниваат свои трговски претпријатија.

Трговските претпријатија на околинските сојузи на земјоделските задруги можат да се занимаваат со продажба на селско-стопански производи на големо и на мало, а со продажба на индустриски стоки само на големо. Индустриските стоки овие претпријатија можат да ги продаваат само на задругите зачленети во околинскиот сојуз на земјоделските задруги што го основал претпријатието. Во кои случаи можат да продаваат овие претпријатија индустриски стоки и на други селско стопански производители, определува претседателот на советот за промет со стоки на владата на народната република.

Трговските претпријатија на околинските сојузи на земјоделските задруги можат да продаваат селско-стопански производи и да купуваат индустриски стоки како комисионери за сметка на задругите зачленети во околинскиот сојуз на земјоделските задруги што го основал претпријатието.

Член 24

Одобрение за оснивање претпријатија на околинските сојузи на земјоделските задруги издава органот за промет со стоки на околинскиот односно градскиот народен одбор на чие што подрачје се наоѓа седиштето на претпријатието.

Одредбите на оваа уредба за оснивање државни трговски претпријатија и за отворање нивни продавници и откупни станици (чл. 13, 14, 15 и 16 на оваа уредба) ќе се применуваат и на трговските претпријатија од околинските сојузи на земјоделските задруги.

5. Трговски претпријатија на општествените организации

Член 25

Општествените организации можат да осниваат трговски претпријатија ако се овластени за тоа со општествените правила, ако е оснивањето на претпријатието во согласност со целите на општествената организација и ако добијат одобрение за оснивање на претпријатието од надлежниот државен орган.

Органите надлежни за издавање одобрение за оснивање на трговски претпријатија на општествените организации се:

а) органот за промет со стоки на околинскиот односно градскиот народен одбор — ако дејноста на претпријатието не го преминува подрачјето на околинската односно на градот,

б) советот за промет со стоки на владата на народната република — ако дејноста на претпријатието го преминува подрачјето на една околина односно град, во рамките на иста народна република,

в) Советот за промет со стоки на Владата на ФНРЈ — ако дејноста на претпријатието ја преминува територијата на една народна република.

Член 26

Предлогот за оснивање на трговското претпријатие од општествена организација, покрај податоците што ги содржува предлогот за оснивање на државно трговско претпријатие (член 13), мора да содржи и:

а) цел поради која се оснива претпријатието,

б) во кои цели ќе се употреби чистиот приход на претпријатието,

в) работно подрачје на претпријатието,

г) однос на претпријатието спрема органот на општествената организација.

Податоците од претходниот став под а), б), в) и г) мора да ги содржи и актот за оснивање на трговското претпријатие на општествената организација.

Член 27

Прописите од оваа уредба за оснивање на државните трговски претпријатија и за отворањето на нивните продавници (чл. 13 ст. 4, 14 и 16 на оваа уредба) ќе се применуваат и на оснивањето на трговските претпријатија од општествените организации, како и на отворањето на нивните продавници.

Органот надлежен за издавање одобрение од чл. 25 на оваа уредба ќе го ускрати издавањето на одобрението за оснивање претпријатие на општествена организација ако предметот на работењето или предвидената расподелба на чистиот приход од претпријатието не е во согласност со целите на општествената организација.

Член 28

Чистиот приход на трговското претпријатие општествената организација може да го користи исклучиво за целите на општествената организација.

Надлежните државни органи имаат право на контрола над употребата на чистиот приход на трговските претпријатија од општествените организации.

6. Трговски претпријатија на големо

Член 29

Трговско претпријатие на големо врши трговска дејност со цел да ги снабдува трговските претпријатија на мало со стоки од широката потрошувачка.

Трговското претпријатие на големо ја продава стоката што ја набавило од производителите, по правило, само на трговските претпријатија на мало.

Трговското претпријатие на мало не може да се занимава, по правило, со продажба на стоки на големо како со постојана форма на работење. Трговско претпријатие на мало може да продава стоки на големо само под условите прописани во смисла на чл. 3 ст. 2 од оваа уредба.

Член 30

Трговски претпријатија на големо можат да осниваат Владата на ФНРЈ, владите на народните републики и околинските односно градските народни одбори.

Одредбите од оваа уредба за оснивањето на трговските претпријатија (државните трговски претпријатија и трговските претпријатија на задружните и општествените организации) ќе се применуваат во сето и на трговските претпријатија на големо. Покрај општите услови пропишани за оснивање на трговски претпријатија (чл. 13 и 25 на оваа уредба), трговските претпријатија на големо мораат да ги исполнуваат и одделните услови што се однесува до стручната спрема на персоналот, како и што се однесува до работните простории.

Одделни услови од претходниот став пропишува Претседателот на Советот за промет со стоки на Владата на ФНРЈ.

Ако трговско претпријатие на големо оснива народниот одбор, предложувачот е должен со предлогот за оснивање на претпријатието да приложи и уверение од советот за промет со стоки на Владата на народната република дека се исполнети сите услови од ст. 2 на овој член.

Член 31

Државните трговски претпријатија на големо можат да отвораат стоваришта како свои работни граници за продажба на стоките на големо.

Одобрение за отворање стоваришта издава, по предлог на трговското претпријатие, органот за промет со стоки на околинскиот односно градскиот народен одбор на чие подрачје се отвора стовариштето.

Одредбите на чл. 14 ст. 3 и чл. 16 на оваа уредба важат и за отворање стоваришта на трговските претпријатија на големо.

III. ТРГОВСКИ ПРЕТСТАВНИЦИ, НАКУПУВАЧИ И ТРГОВСКИ ПАТНИЦИ

Член 32

Трговско претставништво (застапуштво) е работен органок на трговско претпријатие кој од името и за сметка на претпријатието склучува договори за купување и продажба на стоки.

Трговското претставништво не може да купува селско-стопански производи непосредно од индивидуалните производители.

Трговските претставници како и други лица запослени во претставништвото мораат да бидат постојани службеници на претпријатието.

Одобрение за отворање трговско претставништво издава органот за промет со стоки на околинскиот односно градскиот народен одбор на чие што подрачје се наоѓа претставништвото, ако се отвора претставништвото на територијата од народната република каде се наоѓа седиштето на претпријатието. За отворање трговско претставништво на територија од друга народна република потребно е одобрение од советот за промет со стоки на Владата на народната република на чија што територија се наоѓа седиштето на претпријатието и одобрение на советот за промет со стоки на Владата на народната република на чија што територија се отвора претставништвото.

Одредбите на претходните ставови важат во сето и за трговското претставништво од индустриско претпријатие, со тоа што за отворање на ова претставништво е потребно само одобрение од советот за промет со стоки на Владата на народната република на чија што територија се наоѓа претставништвото.

Член 33

За трговските претпријатија можат да набавуваат стоки само лицата што се постојани службеници на претпријатието.

По исклучение, трговските претпријатија можат да купуваат селско-стопански производи непосредно од индивидуалните производители и преку накупувачи.

Поблиски прописи за условите и за начинот на работењето на накупувачите ќе пропише Претседателот на Советот за промет со стоки на Владата на ФНРЈ.

Член 34

Трговските претпријатија на големо и производителните претпријатија можат да продаваат стоки и преку трговски патници.

Трговски патник прима порачка за претпријатието со цел на склучување купопродавни договори, а може и самот да склучува купопродавни договори од името и за сметка на претпријатието.

Трговскиот патник мора да биде постојанен службеник на претпријатието и за извршувањето на своите работи мора да има одделна легитимација.

Трговскиот патник не може со себе да ја носи стоката туку само урнеци на стоката.

Овластувањата на трговскиот патник можат да се ограничат што се однесува до количината, видот на стоката и подрачјето на работењето. Претпријатието може да го ограничи работењето на трговскиот патник само на примање порачки.

IV. ТРГОВСКИ АГЕНЦИИ

Член 35

Трговски агенции се претпријатија за посредување во прометот со стоки.

Предметот на пословањето на трговската агенција во внатрешниот промет со стоки е доведување во врска на продавачите и купувачите со цел на склучување купопродавни договори (мешетарски работи), како и давање обавести за состојбата на пазарот.

Врз основа на одделно овластување на налогодавачот, трговската агенција може, во рамките на својот предмет на работење, да склучува од името и за сметка на налогодавачот купопродавни договори.

Трговската агенција не може да склучува договори за сопствена сметка.

Член 36

Трговски агенции можат да осниваат Владата на ФНРЈ, владите на народните републики, народните одбори на поголемите градови и задружните организации.

За оснивањето на трговските агенции на народните одбори од поголеми градови, околските сојузи на земјоделските задруги и сојузите на земјоделските задруги на народните републики потребно е претходно одобрение од советот за промет со стоки на владата на народната република.

V. РЕГИСТРАЦИЈА

Член 37

Државните трговски претпријатија и трговските претпријатија на задружните и општествените организации се регистрираат по важеките прописи.

Член 38

Продавниците и работните граници на трговските претпријатија задолжително се регистрираат кај финансискиот орган при кој што е регистрирано претпријатието, задругата односно државниот занаетчиски дуќан, како и кај финансискиот орган на околскиот односно градскиот народен одбор на чие што подрачје се отвора продавницата односно работниот огранок.

Пред уписот во регистер, продавниците и работните граници на трговските претпријатија не можат да започнат со работењето.

Поблиски прописи за регистрацијата на продавниците и на работните граници на трговските претпријатија ќе донесе Министерот на финансите на ФНРЈ во согласност со Претседателот на Советот за промет со стоки на Владата на ФНРЈ.

VI. СТРУЧНА СПРЕМА НА ПЕРСОНАЛОТ ЗАПОСЛЕН ВО ТРГОВИЈАТА

Член 39

Персоналот запослен во трговските претпријатија и во нивните работни граници, а особено директорите и книговодителите на претпријатијата како и работодаводителите на продавниците, мораат да имаат пропишана стручна спрема.

Стручната спрема за извршувањето на работите во трговијата се добива: со пропишана школска спрема, успешно завршени стручни курсеви со стручни испити или со практична работа за определено време во трговијата односно на работи во поодделна трговска струка.

Се овластува Претседателот на Советот за промет со стоки на Владата на ФНРЈ да донесе поблиски прописи за стручната спрема на персоналот запослен во трговијата.

VII. СТОПАНСКО-УПРАВНИ МЕРКИ

Член 40

Органите за промет со стоки на околските односно градските народни одбори должни се да се грижат за извршувањето на целите и задачите на трговските претпријатија (чл. 1 на оваа уредба), за нивното правилно работење, како и за наполното спроведување одредбите од оваа уредба на своето подрачје.

Член 41

Согласно на одредбата од претходниот член органот за промет со стоки на околскиот односно градскиот народен одбор има право:

1) да утврдува кои пропорции од општествениот план на околијата односно на градот има да примени трговското претпријатие, како и начинот на нивното применување;

2) да го контролира извршувањето на пропорциите на општествениот план што се однесуваат на трговските претпријатија, како и извршувањето на планските задачи на трговското претпријатие;

3) да го контролира образувањето и распределбата на чистот приход на трговското претпријатие;

4) да го контролира образувањето и распределбата на платниот фонд на трговското претпријатие;

5) да ја контролира пресметката и калкулацијата на трошковите од трговското претпријатие;

6) да се грижи за редовното заседание на работничкиот совет и управниот одбор на трговското претпријатие.

7) да контролира дали трговското претпријатие врши снабдување на населението како и други задачи во рамките на целите и предметот на работењето на претпријатието;

8) да ги врши сите други стопанско-управни мерки што произлегуваат од Законот за планското управување со народното стопанство врз основа на прописите од Владата на ФНРЈ, доколку за пропишувањето односно применувањето на овие мерки не е определен друг стопанско-управен орган.

Член 42

Органот за промет со стоки на околскиот односно градскиот народен одбор ги донесува сите мерки на кои е овластен со одредбите од оваа уредба со писмено решение.

Органот за промет со стоки на околскиот односно градскиот народен одбор има право да ги поништи незаконните решенија од управниот одбор и од директорот на трговското претпријатие, и незаконните заклучоци на работничкиот совет на трговското претпријатие.

Член 43

Против трговските претпријатија (чл. 1 од оваа уредба) што вршат трговска дејност противно на одредбите од оваа уредба можат да се применат следни стопанско-управни мерки:

1) одземање на сите средства остварени со трговската дејност на претпријатието спротивно на одредбите од оваа уредба;

2) блокирање на одобрените кредити;

3) одземање на основните и обртните средства;

4) забрана да се врши определена трговска дејност;

5) затворање определени продавници односно други работни граници на претпријатието; и

6) ставање на претпријатието под принудна управа.

Член 44

Ако се врши трговска дејност без решение за оснивањето односно без одобрение пропишано со оваа уредба, органот за промет со стоки на околскиот односно градскиот народен одбор ќе донесе решение за одземање средствата остварени со трговската дејност, за блокирање одобрените кредити и за забрана да се врши трговска дејност, определувајќи го рокот во кој мора да се набави решението за оснивање на претпријатието односно пропишаното одобрение. Врз основа на ова решение банката ќе изврши блокирање на одобрените кредити.

Ако во определениот рок не ќе се набави решението за оснивањето на претпријатието односно пропишаното одобрение, органот за промет со стоки на околскиот односно градскиот народен одбор ќе донесе решение за трајна забрана на трговската дејност и за одземање на основните и обртните средства на претпријатието.

Член 45

Ако трговското претпријатие отвори продавница или друг работен огранок без одобреното пропишано со оваа уредба, органот за промет со стоки на околскиот односно градскиот народен одбор ќе донесе решение за времено затворање на продавницата односно друг работен огранок, определувајќи го рокот во кој мора да се набави пропишаното одобрение.

Ако во определениот рок не се набави пропишаното одобрение, органот за промет со стоки на околскиот односно градскиот народен одбор ќе донесе решение за затворање на продавницата односно на друг работен огранок, а за одземање на сите средства што ги остварила продавницата односно работниот огранок.

Член 46

Ако трговското претпријатие купува односно продава стока која не е предмет на неговото работење, органот за промет со стоки на околинскиот односно градскиот народен одбор ќе донесе решение за одземање на средствата остварени со купувањето односно со продажбата на стоката која не е предмет на работењето на претпријатието, и за блокирање на соодветните кредити.

Ако трговското претпријатие и после применувањето на стопанско-управните мерки од претходниот став не се занимава и натаму, како со форма на работењето, со купување односно со продажба на стока која не е предмет на неговото работење, органот за промет со стоки на околинскиот односно градскиот народен одбор може да донесе решение за ставање на претпријатието под принудна управа.

Член 47

Ако трговското претпријатие не купува или не продава стока која е предмет на неговото работење, без оправдан разлог, како што е очекување на недозволена заработка, очекување да скокне односно падне цената на пазарот и сл., органот за промет со стоки на околинскиот односно градскиот народен одбор ќе донесе решение за одземање на средствата остварени во текот на последниот месец и за блокирање на кредитот.

Ако трговското претпријатие и после применувањето на стопанско-управните мерки од претходниот став не купува односно не продава стока која е предмет на неговото работење, органот за промет со стоки на околинскиот односно градскиот народен одбор може да донесе решение за ставање на претпријатието под принудна управа.

Член 48

Ако трговското претпријатие на големо стоката што ја набавило од производителот без оправдан разлог ја продава на други трговски претпријатија на големо, органот за промет со стоки на околинскиот односно градскиот народен одбор ќе донесе решение за одземање на средствата остварени од таквото работење и за блокирање на соодветните кредити.

Член 49

Ако продавницата или други работни просторин на трговското претпријатие не им одговараат на пропишаните услови во поглед на техничката или здравствено-техничката заштита на трудот, или не се згодни за правилно манипулирање со стоката и за вршење на трговската дејност, органот за промет со стоки на околинскиот односно градскиот народен одбор, по своја иницијатива или по предлог од органите на трговската инспекција или на инспекцијата на трудот или на санитарната инспекција, ќе го определат рокот во кој мораат да се отстранат утврдените недостатоци.

Ако не се отстранат утврдените недостатоци во определениот рок, органот за промет со стоки на околинскиот односно градскиот народен одбор ќе донесе решение за затворање на продавницата односно на други работни просторин на претпријатието.

Член 50

Одземаните средства од трговските претпријатија одат во корист на буџетот на околинјата односно на градот.

Член 51

Применувањето на стопанско-управните мерки од чл. 43—49 на оваа уредба не го исклучува применувањето на казнените одредби од оваа уредба.

VIII. ЖАЛБИ

Член 52

Против решенијата донесени во постапката за осмислање трговски претпријатии и отворање продавници, откупни станици, стоварништа и трговски прет-

ставништва, како и против решенијата донесени во постапката за применување на стопанско-управните мерки може да се подаде жалба во рок од 15 дена од денот на приемот на решението до надлежниот повисок државен орган.

IX. КАЗНЕНИ ОДРЕДБИ

Член 53

Со парична казна до 200.000 динари ќе се казни за прекршок трговското претпријатие (чл. 1 од оваа уредба):

- 1) ако отвори продавница, откупна станица, стоварниште или трговско претставништво без одобрението пропишано со ова уредба;
- 2) ако набавува или продава стока која не е предмет на неговото работење;
- 3) ако без оправдан разлог не набавува или не продава стока која е предмет на неговото работење;
- 4) ако за вршењето на трговската дејност користи накупувач, трговски претставник или трговски патник спротивно на одредбите од оваа уредба;
- 5) ако не ги води пропишаните работни книги.

Член 54

Со парична казна до 200.000 динари ќе се казни за прекршок:

- 1) трговската агенција — ако купува или продава стока за сопствена сметка или ако склучи купопродаен договор без овластение од налогодавачот;
- 2) трговското претпријатие на големо — ако стоката што ја набавило од производителот без оправдан разлог му ја продава на друго трговско претпријатие на големо.

Член 55

Со парична казна до 100.000 динари ќе се казни за прекршок трговското претпријатие (чл. 1 од оваа уредба):

- 1) ако за вршењето на трговската дејност користи персонал кој нема пропишана стручна спрема;
- 2) ако во определениот рок од чл. 44, 45 и 49 од оваа уредба не ги отстрани утврдените недостатоци.

Член 56

Паричните казни изречени за прекршоците од чл. 53, 54 и 55 на оваа уредба се наплатуваат од платниот фонд на трговското претпријатие.

Паричните казни за прекршоците од чл. 53, 54 и 55 на оваа уредба изречени против продавниците на општите земјоделски задруги и продавниците на набавно-продавните задруги се наплатуваат од средствата на задругата. Ако е изречена казна поради прекршок сторен од персоналот на овие продавници, задругата може да бара од одговорните службеници одштетување.

Член 57

За прекршоците од чл. 53, 54 и 55 на оваа уредба може да се казни и директорот на претпријатието односно одговорниот службеник во трговското претпријатие (чл. 1 од оваа уредба) со парична казна до 10.000 динари.

Член 58

Со парична казна до 100.000 динари или со казна затвор до тринаесет дена ќе се казни за прекршок трговскиот претставник и накупувачот ако купи или продаде стока за сопствена сметка, или ако стоката купена за своето претпријатие ја продаде или по друг начин ја отступи другому.

Член 59

Со парична казна до 10.000 динари ќе се казни за прекршок работоводителот на продавницата односно продавачот — ако не се истакнати дени за изложената стока, или ако не издаде сметка по барање од потрошувачот, или ако одбие без оправдан разлог да ја продаде изложената стока.

Член 60

Ако казниот службеник не ја плати паричната казна во определениот рок, издатата ќе се изврши

по принуден пат. Доколку не може паричната казна да се наплати по принуден пат, таа ќе се замени со казната затвор по важеките прописи.

Х. ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Член 61

Трговските претпријатија што почнале да работат пред да влезе во сила оваа уредба, должни се во рок од три месеца по влегувањето во сила на оваа уредба да ја сообразат својата организација и своето работење по прописите од оваа уредба.

Против трговското претпријатие кое не ќе постапи по одредбата од претходниот став во прописаниот рок, ќе се постапи по одредбите од VII и IX глава од оваа уредба.

Член 62

Се овластува Претседателот на Советот за промет со стоки на Владата на ФНРЈ да донесе, во согласност со Претседателот на Советот за индустрија и градежништво на Владата на ФНРЈ, прописи со кои се регулира осмивањето и трговската дејност на техничките дуќани.

Се овластува Претседателот на Советот за промет со стоки на Владата на ФНРЈ да ја регулира, во согласност со Претседателот на Советот за наука и култура на Владата на ФНРЈ, со одделни прописи трговската дејност на растурање весници и повремени списи.

Се овластува Претседателот на Советот за наука и култура на Владата на ФНРЈ да ја регулира, во согласност со Претседателот на Советот за промет со стоки на Владата на ФНРЈ, со одделни прописи дејноста на издавачките претпријатија.

Се овластува Претседателот на Советот за промет со стоки на Владата на ФНРЈ да регулира со посебни прописи во кои случаи, под кои услови и на кој начин можат трговските претпријатија (чл. 1 од оваа уредба) да вршат распролабање на стоката.

Член 63

Поблиски прописи за спроведување на оваа уредба донесува Претседателот на Советот за промет со стоки на Владата на ФНРЈ.

Член 64

Оваа уредба влегува во сила со денот на објавувањето во „Службениот лист на Федеративна Народна Република Југославија“.

23 јануари 1952 година

Белград

Претседател на Владата на ФНРЈ
и Министер на народната одбрана,
Маршал на Југославија
Јосип Броз-Тито, с. р.

Министер на Владата на ФНРЈ

Претседател на Советот за промет со стоки,
Осман Карабеговиќ, с. р.

50.

Врз основа на чл. 40 во врска со чл. 35 ст. 1 од Законот за планското управување со народното стопанство, Владата на ФНРЈ, по предлог на Советот за промет со стоки на Владата на ФНРЈ, донесува

УРЕДБА

ЗА ИЗМЕНУВАЊА И ДОПОЛНУВАЊА НА УРЕДБАТА ЗА ТРГОВСКАТА ИНСПЕКЦИЈА

Во Уредбата за трговската инспекција („Службен лист на ФНРЈ“, бр. 55/48) се вршат изменувања и дополнувања, така пречистениот текст да гласи:

УРЕДБА

за трговската инспекција

I. Општи одредби

Член 1

Со цел да се врши контрола над правилното спроведување на прописите и мерките кои се однесуваат на прометот со стока, се осмива трговската инспекција.

Член 2

На трговската инспекција и подлежуваат државните трговски претпријатија, продавниците на земјоделските задруги, на занаетчиските задруги, производителните задруги, набавно-продавните задруги, индустриските претпријатија, државните занаетчиски дуќани и на државните селскостопански добра, трговските претпријатија на задружните и општествените организации, трговските агенции, трговските претставништва, приватните трговски дуќани, угостителските претпријатија и дуќани, као и прометот со стока на саеми, панафури и на пазари.

На трговската инспекција и' подлежуваат и трговските претпријатија кои се занимаваат со услужна дејност (шпедитерски претпријатија, јавни складишта и сл.).

На трговската инспекција и' подлежуваат занаетчиските дуќани и работници што се однесува до нивната трговска дејност (набавување на сировини, продавните цени и др.), како и производителните претпријатија што се однесува до купувањето на селскостопански производи.

Член 3

Претпријатијата (задругите, дуќаните, продавниците) чие што работење подлежува на трговската инспекција во смисла на членот 2 од оваа уредба, должни се на трговскиот инспектор да му овозможат да ја врши контролата и да му дадат потребни објаснувања.

Член 4

Трговската инспекција ги врши особено следните работи:

- 1) го контролира извршувањето на прописите за цените;
- 2) врши контрола над спроведувањето на прописите што го регулираат обемот, предметот, начинот и другите услуги за извршување на трговската дејност;
- 3) го контролира работењето на трговските претставници, трговските патници и накупувачи;
- 4) врши контрола над сместувањето, чувањето и манипулацијата на стоката, како и над чувањето и утросокот на другиот имот што е даден на управување на трговско односно угостителско претпријатие;
- 5) го контролира применувањето на прописите кои го регулираат плаќањето на персоналот во трговијата и угостителството;
- 6) го контролира извршувањето на прописите за цените на занаетчиските производи и услуги;
- 7) ја контролира исправноста на мерењето на стоката;
- 8) ја контролира трговијата на пазарите;
- 9) го контролира начинот на услужувањето на потрошувачите од страна на персоналот во трговијата и угостителството.

Трговската инспекција е должна да се грижи за откривањето и сузбивањето на недозволената трговија, спекулација и други појави на несовесно работење и штеточинство во прометот со стока.

Член 5

Државните органи се должни да им дадат помош на трговските инспектори при вршењето на нивната должност.

II. Органи на трговската инспекција

Член 6

Трговската инспекција ја вршат републичката трговска инспекција и околицката односно градската трговска инспекција, преку трговски инспектори.

Околицката односно градската трговска инспекција за извршувањето на одделни задачи (на пример: за контрола трговијата на пазарите) може да има помошна служба.

Член 7

Републичката трговска инспекција е орган на советот за промет со стоки на Владата на народната република.

Републичката трговска инспекција раководи и врши надзор над целокупното работење на околските и градските трговски инспекции на територијата на народната република.

Републичката трговска инспекција може да врши и непосредна инспекција на целата територија на народната република.

Член 8

За подрачјето на околицата и за подрачјето на градот што е издвоен од составот на околицата постои трговска инспекција како орган на околскиот народен одбор, односно како орган на народниот одбор на градот кој е издвоен од составот на околицата.

Околската трговска инспекција врши инспекција на подрачјето на околицата, вклучително и градот кој е во состав на околицата.

Градската трговска инспекција врши инспекција на подрачјето на градот.

Околскиот народен одбор и народниот одбор на градот кој е издвоен од составот на околицата можат согласно да образуват заедничка трговска инспекција.

Член 9

Раководител на околска односно градска трговска инспекција, како и други околски односно градски трговски инспектори назначува и разрешува од должноста околскиот односно градскиот народен одбор, при претходна согласност на претседателот на советот за промет со стоки на владата на народната република.

Околските односно градските трговски инспектори одговорни му се за своето работење на околскиот односно на градскиот народен одбор и на републичката трговска инспекција.

Околски односно градски трговски инспектори не можат да бидат определени на друга должност без претходна согласност со претседателот на советот за промет со стоки на владата на народната република.

Член 10

Трговските инспектори, како и службениците што извршуваат работи од помошна служба (чл. 6 ст. 2 на оваа уредба), мораат да имаат пропишана стручна спрема.

Се овластува Претседателот на Советот за промет со стоки на Владата на ФНРЈ да донесе поблиски прописи за стручната спрема потребна за извршување на службата на трговската инспекција.

Член 11

Трговскиот инспектор мора да има посебна легитимација со која се утврдува неговото својство на трговски инспектор. Легитимацијата ја издава органот при кој постои инспекцијата.

III. Овластувања и постапка на трговската инспекција

Член 12

При вршењето на инспекцијата трговскиот инспектор има право да ги прегледа работните книги и документи (заклучници, калкулации, фактури и др.), кои овозможуваат увид во работењето на претпријатието, како и да врши прегледување на стока и на работните простории на претпријатието.

Трговскиот инспектор може, по потреба, при вршењето на инспекцијата да користи и стручњаци.

Член 13

Ако утврди трговскиот инспектор неправилност во работењето на претпријатието, ќе издаде наредба утврдена неправилност да се отклони во определен срок.

Против издадената наредба на трговскиот инспектор може да се стави приговор во срок од три дена до органот за промет со стоки на околскиот односно на градскиот народен одбор. Органот за промет со стоки на околскиот односно градскиот народен одбор должен е по ставениот приговор да донесе решение во рок од три дена. Против ова решение има место на жалба до повисокиот државен орган. Жалбата не го извршува извршувањето на решението.

За случај утврдена неправилност да претставува повреда на прописите или мерките со кои е регулиран

прометот со стоки, трговскиот инспектор е должен да поднесе и пријава до надлежниот државен орган.

За издадената наредба во смисла на ст. 1 од овој член, или за поднесената пријава во смисла на ст. 3 од овој член, трговскиот инспектор е должен да го извести органот под чија што стопанска управа се наоѓа претпријатието, како и органот за промет со стоки на околскиот односно градскиот народен одбор.

Ако трговскиот инспектор не се согласил со решението донесено во административно-казнената постапка, може да подаде жалба до повисокиот државен орган.

Член 14

Ако трговскиот инспектор ја утврди повредата на службената должност, должен е да бара да започне дисциплинска постапка против одговорниот службеник.

За случај да утврди трговскиот инспектор да биде било натамошното задржување на службеникот на негово работно место штетно по интересите на службата, може да му предложи на надлежниот старешина да го распореди службеникот на друго работно место. Ако биде било натамошното задржување на службеникот во служба штетно по интересите на службата и по имотот на претпријатието, трговскиот инспектор може да му предложи на надлежниот старешина да донесе решение за времено оддалечување на службеникот од должноста.

Трговскиот инспектор е должен за преземените мерки од ст. 1 и 2 на овој член да го известат органот за промет со стоки на околскиот односно на градскиот народен одбор.

Ако надлежниот старешина не го усвои предлогот на трговскиот инспектор од ст. 2 на овој член, трговскиот инспектор може да бара за тоа да донесе решение органот за промет со стоки на околскиот односно на градскиот народен одбор.

Член 15

Во случаите кога по важејќите прописи е предвидена можноста да се одземе предметот на прекршокот односно на кривичното дело, трговскиот инспектор може времено да ја одземе стоката за што е должен да донесе писмено решение.

За извршеното времено одземање на стоката трговскиот инспектор е должен веднаш да го известат државниот орган кој е надлежен да ја води административно-казнената односно кривичната постапка.

Член 16

Ако трговскиот инспектор утврди да има место да се применат стопанско-управни мерки предвидени во Уредбата за оснивање и дејноста на трговските претпријатија, должен е да даде предлог до органот за промет со стоки на народниот одбор за да се превземат овие мерки.

IV. Завршни одредби

Член 17

Поблиски прописи за извршувањето на оваа уредба донесува Претседателот на Советот за промет со стоки на Владата на ФНРЈ.

Поблиски напатствија за организацијата и за начинот на работењето на трговската инспекција ќе донесе претседателот на советот за промет со стоки на владата на народната република.

Член 18

Оваа уредба влегува во сила со денот на објавувањето во „Службен лист на Федеративна Народна Република Југославија“.

23 јануари 1952 година

Белград

Претседател на Владата на ФНРЈ,

и Министер на народната одбрана,

Маршал на Југославија

Јосип Броз-Тито, с. р.

Министер на Владата на ФНРЈ —

Претседател на Советот за промет со стоки

Осман Караџевиќ, с. р.

51.

Врз основа на Резолуцијата од Народната скупштина на ФНРЈ од 30 декември 1951 година бр. 391 по повод на Предлогот на општествениот план на Федеративна Народна Република Југославија, Владата на ФНРЈ, по предлог од Советот за народно здравје и социјална политика на Владата на ФНРЈ, Советот за промет со стоки на Владата на ФНРЈ и од Министерот на финансите на ФНРЈ, донесува

УРЕДБА

ЗА УКИНУВАЊЕ НА УРЕДБАТА ЗА УСТАЛУВАЊЕ РАБОТНАТА СИЛА И ЗА УСКЛАДУВАЊЕ ПЛАНОВИТЕ НА РАБОТНАТА СИЛА СО ПЛАНОТ НА ПЛАТНИОТ ФОНД И СО ПЛАНОТ НА ОБЕЗБЕДЕНОТО СНАБДУВАЊЕ

Член 1

Се укинува Уредбата за усталување работната сила и за ускладување плановите на работната сила со планот на платниот фонд и со планот на обезбеденото снабдување („Службен лист на ФНРЈ“, бр. 4/50).

Член 2

Договорите за работа склучени врз основа на чл. 11 од Уредбата за усталување работната сила и за ускладување плановите на работната сила со планот на платниот фонд и со планот на обезбеденото снабдување остануваат во сила, а работните односи засновани со тие договори можат да се разрешат под условите предвидени за престанокот на работните односи засновани со договори за работа на неопределено време во смисла на прописите од Уредбата за заснивање и престанок на работните односи („Службен лист на ФНРЈ“, бр. 84/48).

Член 3

Се овластува Претседателот на Советот за промет со стоки на Владата на ФНРЈ да ги определи, во согласност со Министерот на финансите на ФНРЈ, условите под кои ќе се одбиваат износите од паричните надокнади наместо бонови за прехрана на лицата што не доаѓаат на работа, како и на лицата што произведуваат сами прехранбени артикли, согласно на критериумите што беа дадени во Уредбата за усталувањето на работната сила.

Член 4

Оваа уредба влегува во сила со денот на објавувањето во „Службениот лист на Федеративна Народна Република Југославија“.

23 јануари 1952 година

Белград

Претседател на Владата на ФНРЈ
и Министер на народната одбрана,
Маршал на Југославија
Јосип Броз-Тито, с. р.

Министер на Владата на ФНРЈ,
Претседател на Советот за народно
здравје и социјална политика
др Павле Грегориќ, с. р.

Министер на Владата на ФНРЈ
Претседател на Советот за промет со стоки,
Осман Карабеговиќ, с. р.

Министер на финансите на ФНРЈ,
Милентије Поповиќ, с. р.

52.

Врз основа на чл. 31 и 40 од Законот за планското управување со народното стопанство, Владата на ФНРЈ, по предлог од Претседателот на Советот за индустрија и градежништво на Владата на ФНРЈ, донесува

РЕШЕНИЕ

ЗА ПРОДАЖБА НА ТРАКТОРИ И КАМИОНИ ЗА ШИРОКА ПОТРОШУВАЧКА

1) Тракторите и камионите определени за продажба широката потрошувачка можат да ги купат

само земјоделските задруги и државните селско-стопански добра.

2) Производителите можат да ги продаваат тракторите и камионите директно или преку трговската мрежа.

3) Ова решение ќе се применува од денот на објавувањето во „Службениот лист на Федеративна Народна Република Југославија“.

Бр. 167

23 јануари 1952 година

Белград

Претседател на Владата на ФНРЈ
и Министер на народната одбрана,
Маршал на Југославија

Јосип Броз-Тито, с. р.

Министер на Владата на ФНРЈ

Претседател на Советот за индустрија
и градежништво,

Светозар Вукмановиќ, с. р.

53.

Врз основа на чл. 60 од Основната уредба за проектирање („Службен лист на ФНРЈ“, бр. 48/48), а во согласност со Претседателот на Советот за индустрија и градежништво на Владата на ФНРЈ, издавам

НАРЕДБА

ЗА ИЗМЕНУВАЊА И ДОПОЛНУВАЊА НА НАРЕДБАТА ЗА МЕРКИТЕ ЗА ЗАШТИТА НА ВОДОВИТЕ ЗА ЕЛЕКТРОВРСКИ ОД ЕЛЕКТРИЧНИТЕ ВОДОВИ

1. Во Наредбата за мерките за заштита на водовите за електроврски од електричните водови („Службен лист на ФНРЈ“, бр. 34/51) точката 9 се менува и гласи:

„Сите постоечки крстосвања на електричните водови односно на водовите за електрична вуча со водовите за електроврски што не се во согласност со техничките прописи (прв дел) за заштита на водовите за електроврски од електричните водови, треба да се доведат во согласност со овие прописи при планска реконструкција на делницата на крстосвањето, а најдоцна во срок од 5 години.

Ако постоеките доближувања на електричните водови со водовите за електроврски не се во согласност со техничките прописи (втор дел) за заштита на водовите за електроврски од електричните водови, мешовитата комисија составена од обете заинтересирани страни ќе ги определат потребните мерки за отстранувањето на штетните влијанија.“

2) Оваа наредба влегува во сила со денот на објавувањето во „Службениот лист на Федеративна Народна Република Југославија“.

Бр. 204

21 јануари 1952 година

Белград

Министер на Владата на ФНРЈ
Претседател на Советот за сообраќај
и врски,

Крсто Попивоца, с. р.

Согласен,

Министер на Владата на ФНРЈ
Претседател на Советот за индустрија
и градежништво,

Светозар Вукмановиќ, с. р.

54.

Врз основа на чл. 2 точ. 8 од Уредбата за пренесување работите на Управата за мерки и драгоценни метали во надлежност на Сојузната планска комисија и на министерствата на трговијата и снабдувањето на народните републики („Службен лист на ФНРЈ”, бр. 46/47) и во врска со Указот од Президиумот на Народната скупштина на ФНРЈ за реорганизација на Владата на Федеративна Народна Република Југославија („Службен лист на ФНРЈ”, бр. 18/51) донесувам

РЕШЕНИЕ ЗА ТАРИФАТА ЗА НАПЛАТА ЖИГОВИНА И ДРУГИ НАДОКНАДИ ЗА ПРЕГЛЕДУВАЊЕ И ЖИГОСУВАЊЕ МЕРИЛА И ПРЕДМЕТИ ОД ДРАГОЦЕНИ МЕТАЛИ

За прво или повремено прегледување и жигосување на мерила и направи за мерење, заверување, испитување на системот, испитување на чистотата на предметите од драгоценни метали, хемиски анализи итн. се наплатува жиговина односно надокната според соодветните ставови на оваа тарифа.

1. Жиговина

Жиговината изнесува, и тоа за:

	Динари
1) Мерилата за должина:	
Од 20 до 5 метра — — — — —	100
Од 2 и 1 метар — — — — —	50
Од 5 и 2 дециметра — — — — —	40
2) Коњски мерки — — — — —	50
3) Мерила за дебелина:	
Од 2 и 1 метар — — — — —	60
Помалку од 1 метар — — — — —	40
4) Направи за мерење должина — — — — —	600
5) Направи за мерење површина — — — — —	1.000
За прецизни мерила за должина се наплатува двоен износ од претходните тарифни ставови.	
Овие ставови се наплатуваат без обзир дали мерилото за должина или дебелина е снабдено со една или повеќе поделби.	
6) Обични мерила за мерење течности и сипки материи:	
Од 1 центилитар до 1 литар — — — — —	20
Од 2 до 5 литра — — — — —	50
Од 10 до 50 литра — — — — —	100
Од 1 хектолитар — — — — —	200
Преку 1 хектолитар — — — — —	300
7) Стаклени балони:	
До 6 литра — — — — —	20
Преку 6 до 11 литра — — — — —	30
Преку 11 литра — — — — —	50
8) Каци за комина, за секој хектолитар запремина — — — — —	200
9) Канти за млеко:	
Од 1 до 5 литра — — — — —	30
Преку 5 до 10 литра — — — — —	50
Преку 10 литра — — — — —	100
10) Мерила за млеко:	
До 5 литра — — — — —	100
Преку 5 до 10 литра — — — — —	150
За секој понатамошни 10 литра уште по — — — — —	50
11) Направи за мерење течности:	
а) Со садови за мерење, за секој сад:	
До 2 литра — — — — —	60
Преку 2 до 5 литра — — — — —	200
Преку 5 до 50 литра — — — — —	400
Преку 50 до 150 литра — — — — —	500
Преку 150 литра — — — — —	700
б) Со механички направи за мерење, пропусна способност во 1 минут:	
До 30 литра — — — — —	300
Преку 30 до 150 литра — — — — —	1.000
Преку 150 литра — — — — —	1.500

	Динари
12) Цистерни (резервоари):	
До 5.000 литра запремина, за секои 100 литра по — — — — —	30
За секои натамошни 100 литра запремина уште по — — — — —	10
Остатокот помал од 100 литра запремина се смета како полни 100 литра.	
13) Рамки за мерење дрва:	
До 2 квадратна метра — — — — —	100
Преку 2 квадратна метра — — — — —	150
14) Меански садови:	
Меански шишиња и чаши за точење алкоколи шијалоци, млеко и други напитки, по парче — — — — —	3
15) Бурџа:	
Бурџа обични пил за пиво, до 2.000 литра запремина, за секои 100 литра запремина по — — — — —	50
За секои натамошни 100 литра запремина уште по — — — — —	20
Остаток помал од 100 литра се смета како полни 100 литра.	
16) Тегови:	
а) Од 50 до 10 килограми — — — — —	50
Од 5 до 1 килограм — — — — —	20
Од 50 декаграма до 1 грам — — — — —	10
б) За прецизни тегови се наплатува:	
Од 20 килограма до 1 грам двоен износ од горните тарифни ставови, а за тегови од 500 милиграма до 1 милиграм — — — — —	15
в) Жиговината за прегледување и жигосување специјални тегови е иста како и за обични тегови.	
г) За каратните тегови се наплатува иста жиговина како и за прецизни тегови.	
17) Ваги:	
Ваги попречници со еднакви и нееднакви кракови, ваги со тасови озгора, кантари брзаци и мостни ваги:	
	Динари
До 20 килограма јакост — — — — —	150
До 100 килограма јакост — — — — —	200
До 200 килограма јакост — — — — —	300
До 500 килограма јакост — — — — —	400
До 1.000 килограма јакост — — — — —	600
До 5.000 килограма јакост — — — — —	1.000
До 10.000 килограма јакост — — — — —	1.500
До 20.000 килограма јакост — — — — —	2.000
До 40.000 килограма јакост — — — — —	2.500
Преку 40.000 килограма јакост за секои натамошни (полни или започнати) 1.000 килограми уште по 200 динари.	
За прегледување и жигосување нагибни ваги и ваги со нагибна направа, се наплатува двоен износ на жиговината од претходниот став.	
За прецизни ваги се наплатува по парче двоен износ на жиговината од претходните ставови.	
Кај ваги за специјални цели со автоматска направа за мерење еднакви количини (автоматски ваги за мерења кабасти или зрнести, сипки материи како: жито, брашно, суров шеќер, цемент, чакал итн.) жиговината се утврдува вака:	
а) За ваги со кои се мери само еден вид материја:	
До 100 килограма јакост — — — — —	600
До 500 килограма јакост — — — — —	1.200
Преку 500 килограма јакост за секои натамошни (полни или започнати) 100 килограма уште по 250 дин.	
б) За ваги со кои се мерат повеќе видови материи се наплатува за натамошен вид материја за 50%	

	Динари
поголема жиговина одошто е утврдена по точ. а).	
18) Гасомери:	
пропустливост до 0,5 кубни метра на час —	100
пропустливост до 4 кубни метра на час —	250
пропустливост до 15 кубни метра на час —	500
пропустливост до 100 кубни метра на час —	750
пропустливост поголема од 100 кубни метра на час —	1.000
19) Водомери:	
пропустливост до 20 кубни метра на час —	150
пропустливост до 100 кубни метра на час —	500
пропустливост до 1.000 кубни метра на час —	600
пропустливост до 10.000 кубни метра на час —	750
пропустливост поголема од 10.000 кубни метра на час —	1.500

За комбинирани водомери се наплатува жиговина која одговара на збирот на жиговината за обата водомера.

20) Таксаметри:	
таксаметри — — — — —	500
преносни механизми — — — — —	100

21) Струјомери:	
струјомери — — — — —	100
мерни трансформатори на струја и напон —	500

22) Предмети од злато, сребро и платина:	
а) за предмети од злато, за еден грам —	40
б) за предмети од сребро за еден грам —	4
в) за предмети од платина, за еден грам —	50

Секој започнат грам ќе се смета како цел. Ако се поднесат во истите повеќе предмети од ист драгоцен метал, жиговината се наплатува според вкупната тежина на поднесените предмети. Кај предметите составени од повеќе делови на различни метали жиговината се наплатува за секој метал одделно сразмерно на тежината на составните делови. На составните делови од прости метали и материји како и на ковани камења не се наплатува жиговина.

За предметите од драгоцен метали подготвени за извоз се наплатува жиговина од 5 дин. за едно парче.

II. Надокнади

Надокнадата изнесува и тоа за:

1) Испитување системот на мерилата и направите за мерење:	
а) за испитување системот — — —	2.000
б) за дополнително испитување системот — — — — —	1.000

Забелешка: За испитување системот само на помошни направите се наплатува надокнада за дополнително испитување системот. Ако се бара испитување на една помошна направа, за направите од различни големини или видови, се наплатува надокнада за дополнително испитување системот на направите само еднаш. За испитување системот на направите што се разликуваат меѓу себе само по големината или само незнатно во изработката на одделни делови, а припаѓаат на ист фабрикат или се поднесуваат истовремено на испитување системот, се наплатува само еднаш надокнада за испитување системот.

2) Заверување и други испитувања:	
а) за заверување уреѓај за испитување водомери, гасомери, бурниња итн.:	

	Динари
за уреѓај со капацитет до 100 литра — — — —	500
преку 100 до 600 литра — — — — —	1.000
преку 600 до 1.000 литра — — — — —	1.500
преку 1.000 литра за секој (полни или започнати) 100 литра рште по 50 дин.	

б) за заверување уреѓај за испитување струјомери:	
---	--

за уреѓај за испитување струјомери со 2 системи за мерење — — — — —	1.000
за уреѓај за испитување струјомери со повеќе системи за мерење — — — — —	3.000
в) за мерење, испитување и опити вршени во корист на науката, индустријата и занаетлиството, за кои по природата на работите не може да се определи унапред големината на надокнадата, ќе се утврди големината на надокнадата која треба да се наплати од случај до случај.	
3) За анализи:	
а) за анализа на легура од злато —	1.000
б) за анализа на легура од сребро —	200
в) за анализа на легура од платина —	1.000

III. Лежарина

Ако валите, струјомерите и бурнињата што се поднесени на преглед не се подигнати за еден ден после закажанниот срок, се наплатува за секој ден лежарина, и тоа:

за секоја вага или струјомер — — — — —	10
за секоје буре од хектолитарска запремина —	20

Остатокот помал од 1 хектолитар се смета како цел хектолитар.

IV. Работење на самото место

Кога странките бараат работењето на прегледот на мерилата, заверување на направите, испитување системите итн. да се изврши во постојаните или времените просторни на установите што вршат контрола должни се:

а) Во сите случаи на работењето на самото место да му стават на службеникот бесплатно на располагање згодни просторни за работа, потребна работна сила, материјали и енергија (вода, гас, струја, дрво, јаглен итн.) потребни за испитување.

б) Да ги надокнадат трошковите за пренесување опремата потребна при испитувањето од постојаните или времените просторни на установите на самото место и назад, и

в) Да му ги надокнадат на службеникот патните трошкови и дневници во случај на службено работење во седницата на установата.

Ако повеќе странки, кои живеат на подрачје на едно место, во заедничка молба бараат преглед и жигосување на мерила на самото место, ќе ги сносат заеднички сите трошкови предвидени во оваа точка.

V. Други трошкови и должности на странките

Покрај жиговината, надокнадата и трошковите пропишани со точ. I—IV од ова решение странките се должни да ги сносат и овие трошкови:

а) за публикување на техничките описи и конструктивните нацрти на одобрените системи на мерилата;

б) за помошната работна сила, ако ќе биде таа потребна при работата на испитувањето системот на мерилата или при мерењата, испитувањата и опитите;

в) за материјали и енергија (вода, гас, струја, дрво, јаглен итн.) потребни при работите од претходниот став;

г) за отпремање, допремање и пакување мерилата и направите за мерење на преглед и испитување.

VI. Наплата и пресметување на жиговината и надокнадите

Жиговината и надокнадите се наплатуваат од странките унапред. Од ова се изземат обичните бурниња, пивските бурниња преку 300 литра, драгоцените метали и надокнадите од точ. II под 2в), за кои ќе се наплатува жиговина после извршенот преглед, но прво да се изврши жигосувањето.

За мерилата и направите за мерење се наплатува жиговина и надокнада по оваа тарифа секојпат кога

ке се земат во постапка поради преглед и жигосување, испитување системите, заверување итн. Тие се наплатуваат и тогаш ако мерилата и направите за мерење не би ги исполниле поставените услови, па ќе се вратат нежигосани или незаверени или ако испитувањето на системот не ќе се заврши со одобрување на системот.

VII. Ослободување од плаќања жиговина и надокнада

Жиговината не се наплатува:

а) ако на прв поглед, без употреба на некаков инструмент или средство, ќе се покаже дека мерилото не може да се жигоса;

б) ако мерилото и направата за мерење ќе пристигнат искршени, или ќе се искршат при прегледувањето односно жигосувањето;

в) за прежигосување кое се врши на нови мерила што се наоѓаат на стовариште поради продажба;

г) за овие предмети од злато, сребро и платина, кои поради непрошисна чистота или состав не би можеле да се снабдат со жиг за чистота, или кои ќе бидат повиштени;

д) на оние составци делови од прости метали или други материи кои би се наоѓале на предметите од драгоценни метали, како и на кованите камења;

е) за прегледани, но поради неоправноста отфрлени стаклени мерила, шишиња, салови и балони кога ќе се жигосаат тие во фабриките за стакло;

ж) за обични буриња кои пропуштаат вода, поради што не може да се определи запремината.

Не се наплатуваат надокнади:

а) за дополнителни испитувања на одобрените системи на мерила и направите за мерење со цел на конечно утврдување на нивната употребливост во јавниот промет;

б) за испитување системот кој се врши само врз основа на прегледување, нацрт или предсметка; и
в) за заверување мерила, направите за мерење, апарати итн., ако на прв поглед без употреба на некаков инструмент или помошно средство ќе се покаже дека не можат да се заверат.

VIII. Попуст на жиговината

На жиговината под точ. I под 1—21 од ова решение може да се одобри попуст од 20% кога се врши преглед и жигосување на мерилата и направите за мерење, на шишиња, салови и буриња во постојани или повремени експозитури за контрола на мерките и драгоценните метали односно за контрола на струјомери.

IX. Уплата и враќање на жиговина и на други надокнади

На враќање жиговина и други накнади наплатени по ова решение имаат право странките што ја извршиле уплатата само во оние случаи:

а) ако не е извршена службената работа за која е наплатата извршена;

б) ако со грешка на странката или на службеникот е уплатена поголема жиговина, надокнада или лежарина но што требало; и

в) во сите оние случаи цитирани во точ. VII во кои била жиговината или надокнадата платена унапред.

Молбите од странките за враќање жиговина и надокнада се испраќаат до установата која ги наплатила. Молбите ќе се земаат во постапка само тогаш:

а) ако со молбата ќе се приложат признаници за извршената уплата, и

б) ако се поднесе молбата во срок од 30 дена од денот на уплатата.

Приходите од жиговината и други надокнади по оваа тарифа се уплатуваат кај надлежното државно кредитно претпријатие (банката), на начинот како е тоа предвидено со Наредбата од Министерот на финансите на ФНРЈ за уплата на државните буџетски приходи (приходите на државните установи и надлештва).

X. Завршни одредби

Ова решение ќе се применува од 1 февруари 1952 година, со кој ден престанува да важи Тарифата за наплата на жиговина и други надокнади за прегледување и жигосување на мерилата и драгоцените метали („Службен лист на ФНРЈ”, бр. 111/47).

Бр. 244

18 јануари 1952 година

Белград

Министер на Владата на ФНРЈ
Претседател на Стопанскиот совет,
Борис Кидрич, с. р.

55.

Врз основа на чл. I од Уредбата за оснивањето и работењето на Сојузниот статистички уред и на статистичките уреди во народните републики, во врска со Указот од Президиумот на Народната скупштина на ФНРЈ У. бр. 509 од 6 април 1951 година („Службен лист на ФНРЈ”, бр. 18/51), а во согласност со Претседателот на Советот за народно здравје и социјална политика на Владата на ФНРЈ и со Министерот на финансите на ФНРЈ, донесувам

РЕШЕНИЕ

ЗА НАЧИНОТ НА ПРИБИРАЊЕ МЕСЕЧНИ ИЗВЕШТАИ ЗА ЗАПОСЛЕНИОТ ПЕРСОНАЛ ВО СТОПАНСТВОТО

1. Прибирањето и обработката на извештаите за запослениот персонал во стопанството во Федеративна Народна Република Југославија ќе го врши почнувајќи од месецот јануари 1952 година Сојузниот завод за статистика и евиденција.

2. Сите стопански претпријатија и стопански здруженија должни се да поднесуваат месечни извештаи за запослениот персонал до заводот за статистика и евиденција на народната република, преку околските односно градските статистички уреди.

3. Прописи за задолжителното испраќање месечни извештаи за запослениот персонал, за начинот на прибирањето и обработката на оние податоци, како и за обрасците, ќе донесува Сојузниот завод за статистика и евиденција во согласност со Советот за народно здравје и социјална политика на Владата на ФНРЈ.

4. Ова решение влегува во сила со денот на објавувањето во „Службениот лист на Федеративна Народна Република Југославија”, на кој ден престанува да важи Напатствието за начинот на прибирањето на месечните извештаи за запослениот персонал бр. 9647 од 25 октомври 1950 година („Службен лист на ФНРЈ”, бр. 62/50).

Бр. 39

29 јануари 1952 година

Белград

Министер на Владата на ФНРЈ
Претседател на Стопанскиот совет,
Борис Кидрич, с. р.

Согласни:

Министер на Владата на ФНРЈ
Претседател на Советот за народно здравје
и социјална политика,
др Павле Грегориќ, с. р.

Министер на финансите на ФНРЈ,
Милентије Поповиќ, с. р.

56.

Врз основа на чл. 42 од Законот за еднообразното сметководство донесувам

РЕШЕНИЕ

ЗА ИЗМЕНУВАЊА И ДОПОЛНУВАЊА НА ОСНОВНИТЕ РАСПОРЕДИ НА КОНТАТА (КОНТНИТЕ ПЛАНОВИ) НА ДРЖАВНИТЕ СТОПАНСКИ ПРЕТПРИЈАТИЈА

I. Во основните распореди на контата (контните планови) што се применуваат кај државните стопански претпријатија се внесуваат следни изменувања и дополнувања:

1) Се укинуваат следните основни конта:

- 103 (703) Банка — сезонски кредити
- 108 Дополнителни бонови
- 122 (722) Обврски за придонесот за кадрови
- 123 (723) Обврски за придонесот за централниот фонд
- 124 (724) Конто на разликите по просечниот подвозен став
- 129 (729) Други односи со ПСЗ
- 130 (730) Обврски за данокот на промет на производите
- 131 (731) Уплати на добивката во буџетот
- 132 (732) Обврски за запрените даноци
- 133 (733) Други уплати во буџетот
- 134 (734) Разлики во цената на суровините и материјалите
- 135 (735) Разлики во цената на производите
- 136 (736) Додаток на работите за појасите на допремањето
- 137 (737) Задржен дел од работот
- 138 (738) Разлики по единствените цени во продажбата и кај откупот

Фонд за кадровите

Потоа се укинуваат сите групи и сите конта од класата 9 Финансиски резултат, осем групата 99 следбилансни конта

2) Се воведуваат следни нови основни конта:

- а) за сите гранки
  - 103 Банка — акумулација и фондови
  - 108 Индустриски бонови и бонови за откуп
  - 130 (730) Основен општествен придонес
  - 131 (731) Придаден општествен придонес
  - 132 (732) Придонес за социјално осигурување
  - 133 (733) Данок на прометот
  - 134 (734) Данок на екстра добивката
  - 135 (735) Данок на вишокот на фондот на платите
- 136 (736) Обврски за запрените даноци

б) за сите гранки осем трговијата и угостителството

Во класата 9 Финансиски резултат се воведуваат следни групи и основни конта:

- Група 90 Вонредни расходи
- 900 Вонредни и неработни расходи
- Група 91 Вонредни приходи
- 910 Вонредни и неработни приходи
- Група 94 Финансиски резултат на редовното работење

- 940 Финансиски резултат на редовното работење
- Група 96 Губиток и добивка
- 960 Губиток и добивка

3) Се менува називот на контото 146 Обврски од платите во 146 Обврски спрема работниците и службениците.

II. Во врска со изменувањата и дополнувањата на основните распореди на контата (контните планови) се даваат следни објаснувања:

1) Конто 103 Банка — акумулација и фондови. На терет на ова конто а во корист на контото 101 Банка — редовно конто, се книжи износот на акумулација и фондовите што се добива со применувањето стопата на акумулацијата и фондовите на износот на

пресметаните (потрошените) плати при подигањето на готови пари од текуќата сметка кај банката за исплата на платите и аконтациите. Претпријатието и' дава на банката налог за пренесување средствата на акумулацијата и фондовите од редовната сметка истовремено кога го подига потребниот износ за исплата на платите или на аконтациите на заработените плати. На делот од фондот на платите што се исплатува во текот на месецот на име разни повременни примања, како што се на пр. давање во натура, исплата хранарина за 7 дена, хонорари и сл. износот на акумулацијата и фондовите се уплатува на терет на редовната сметка кај банката два пати месечно и тоа при подигањето на готовите пари за исплата на аконтациите на заработените плати, за исплатите извршени до тој ден, како и при подигањето на готовите пари за редовна исплата, за исплатите извршени во меѓувремето од подигањето на готовите пари за аконтации.

Истовремено со давањето на налогот за издвојување средствата на акумулацијата и фондовите претпријатието и' дава на банката налог за распределба на уплатениот (издвоениот) износ на акумулацијата и фондовите и тоа на следен начин:

а) за износот на придонесот за социјално осигурување што се добива со применување на стопата 45% на потрошениот фонд на платите,

б) за износот на основниот општествен придонес што се добива со применување на стопата на основниот придонес определена за одделни гранки во Времената тарифа на стопите на акумулацијата и фондовите („Службен лист на ФНРЈ”, бр. 2/52) намалек за 45, т. е. за стопата на придонесот на социјалното осигурување, на потрошениот фонд на платите,

в) за износот на придадениот придонес што се добива со применување на соодветната стопа од Времената тарифа за стопите на акумулацијата и фондовите на потрошениот фонд на платите.

Книжењето на овој налог се врши во претпријатието:

на терет на контото 132 Придонес за социјалното осигурување, за износот на придонесот за социјалното осигурување,

на терет на контото 130 Основен општествен придонес, за износот на делот од основниот општествен придонес што останува после двоенето на придонесот за социјалното осигурување,

на терет на контото 131 Придаден општествен придонес, за износот на придадениот општествен придонес, а

се во корист на контото 103 Банка — акумулација и фондови.

Доколку претпријатието врши задолжителни инвестиции предвидени со општествениот план од средствата на акумулацијата која се создава во претпријатието, пренесувањето на тие средства се книжи врз основа на бирманскиот налог што и' е даден на банката, со задолжување контото 040 Средства издвоени за инвестиции и инвестициони поправања — одделно аналитичко конто, а во корист на контото 103 Банка — акумулација и фондови.

2) Конто 108 Индустриски бонови и бонови за откуп. Сите стопански претпријатија кога набавуваат индустриски бонови што се должни да им ги даваат на своите работници и службеници и чии што износ влегува во фондот на платите, при набавката кај банката го задолжуваат ова конто, а му одобруваат на контото 101 Банка — редовно конто, при што ќе се книжи како износ четворниот износ од номиналата на боновите.

Видејќи во платниот список се пресметува исто така износот на индустриските бонови на кои имаат право работниците и службениците, а како се книжи платниот список со сите примања што спаѓаат во фондот на платите на терет на контото 200 Заработени плати, а во корист на контото 146 Обврски спрема работниците и службениците, при издавањето боновите на работниците и службениците, се книжи четворниот износ од номиналата на издадените бонови

на терет на контото **146 Обврски спрема работниците и службениците**, а во корист на контото **108 Индустриски бонови и бонови за откуп**.

Кога се набавуваат индустриски бонови на име делот од детскиот додаток за четворниот износ од номиналата на боновите се задолжува контото **108 Индустриски бонови и бонови за откуп**, а се одобрува контото **148 Социјално осигурување** — одделно аналитичко konto.

Кога се поднесува барање за делот на детскиот додаток што се исплатува во готови пари, се задолжува контото **101 Банка — редовно konto**, а се одобрува контото **148 Социјално осигурување** — одделно аналитичко konto.

Врз основа на платниот список се задолжува контото **148 Социјално осигурување** — одделно аналитичко konto за вкупниот износ на детскиот додаток (делот во готови пари и делот во индустриски бонови), а се одобрува контото **146 Обврски спрема работниците и службениците**.

При исплатата на детскиот додаток се задолжува контото **146 Обврски спрема работниците и службениците**, а се одобрува контото **108 Индустриски бонови и бонови за откуп**, за четворниот износ од номиналата на издадените бонови и контото **100 Благана**, за исплатениот дел од детскиот додаток во готови пари.

Покрај тоа кај трговските претпријатија што вршат продажба на стоки со попуст на индустриски бонови и бонови за откуп, се книжи на терет на контото **108 Индустриски бонови и бонови за откуп** — одделно аналитичко konto, и соодветниот износ на овие бонови кој се регресира, а во корист на соодветните conta на реализацијата. При наплатата на паричната надокнада за овие бонови се задолжува контото **101 Банка — редовно konto**, а се признава ова konto.

3) 130 Основен општествен придонес

131 Придаден општествен придонес

132 Придонес за социјалното осигурување

Книжењето на терет на овие conta е објаснено со контото **103 Банка — акумулација и фондови**, а книжењата во корист на овие conta и контото **133 Данок на прометот** ќе бидат објаснети дополнително, поспе донесувањето на соодветните прописи што ја регулираат оваа материја.

4) **Кonto 133 Данок на прометот**. При реализацијата на производите изрично цитирани во забелешката на Времената тарифа за стопите на акумулацијата и фондовите („Службен лист на ФНРЈ”, бр. 2/52), претпријатието го плаќа одредениот данок на прометот во пропишаните срокови и го книжи платениот износ на терет на контото **133 Данок на прометот**, а во корист на контото **101 Банка — редовно konto**. За другите производи за кои се плаќа данок на прометот, а кој е содржан веќе во стопата на акумулацијата и фондовите од Времената тарифа, при давање налог на банката за уплата на на овој данок книжењето се врши на терет на контото **133 Данок на прометот**, а во корист на контото **103 Банка — акумулација и фондови**.

5) 134 Данок на екстра добивката

135 Данок на вишок на фондот на платите

Објасненија за книжењето на овие conta ќе се дадат по излегувањето на прописите што ќе ја регулираат оваа материја.

6) **Кonto 136 Обврски за запрениот данок**. Преку ова konto се книжат запирањата и уплатите на разни форми даноци запрени од страна на претпријатијата за сметка на буџетот, осем оние за кои постоат одделни conta. За секој вид запрени даноци треба да се отвори одделно аналитичко konto.

7) **Кonto 145 Обврски спрема работниците и службениците**. Називот на досегашното konto **146 Обврски од платите** се менува затоа што се опфаќаат на ова konto и другите обврски спрема работниците и службениците, на пр. за детскиот додаток.

8) **Кonto 147 Обврски за укалкулираната амортизација**. Ова konto на крај на секој период за кој се врши пресметување на производството и состават калкула-

ции се одобрува за делот на масата на годишното задолжување за амортизацијата што доаѓа на тој период во смисла на Напатствието за применување на Уредбата за задолжителна калкулација и пресметување трошковите на производството во индустријата и рударството („Службен лист на ФНРЈ”, бр. 3/52), односно на соодветните напатствија за одделни гранки. За вака добивен износ се задолжуваат контата на производството (група 52), и на тој начин масата на амортизацијата која отпаѓа на одделен пресметковен период се распоредува на целокупното производство во односниот период, без обзир дали е довршено или не.

Износот на укалкулираната амортизација се уплатува во одредениот срок на две одделни сметки кај Државната инвестициона банка, и тоа делот кој е наменет за големи поправања на една сметка и делот што е наменет за замена на основните средства на друга сметка.

Книжењето на уплатата се врши на терет на контото **040 Средства издвоени за инвестиции и инвестициони поправки** и тоа на две одделни аналитички conta — едно за средствата на фондот за големи поправања, а второто за средствата на амортизациониот фонд, — а во корист на контото **101 Банка — редовно konto**.

9) **Кonto 200 Заработени плати**. На ова konto се опфаќаат сите примања на работниците и службениците на име плати што влегуваат во фондот на платите и што служат како основица за определување износот на акумулацијата и фондовите, т. е. плати според постоеките прописи за платите наголемени за паричната надокнада наместо боновите за прехрана, како и за паричната надокнада на индустриските бонови. При тоа преку контото **200 Заработени плати** мораат да бидат прокнижени и сите оние примања што имаат карактер на фонд на платите а се опфаќаат како вонредни расходи и како такви се книжат преку контото **900 Вонредни неработни расходи**.

Во случај да ја уплатуваат претпријатијата акумулацијата и фондовите по неколку стопи, ова konto мора да се расчлени така да се води одделно аналитичко konto за опфаќање на сите примања на кои се применува една стопа.

Кога постоат повеќе стопи на акумулацијата и фондовите во едно претпријатие, платните списоци мораат да бидат составени така да овозможуваат напона контрола во поглед на износите на платите што служат за основица за применување различни стопи. Ова може да се постигне со составување одделни платни списоци за одделни стопи. Доколку истите работници работат во разни погони за кои е пропишан придонес по разни стопи, може да се изврши пресметување на нивните плати само на еден платен список во кој се извршени и соодветните групирања по стопите. Платните списоци можат да се состават и на тој начин платите да бидат одделно групирани по секоја стопа во истиот платен список.

За да се овозможи полна прегледност и контрола на фондот на платите кај претпријатијата кои за сторирање на книжењата не применуваат метод на црвено сторно, такви претпријатија покрај контото **200 Заработени плати** ќе отворат ново konto **201 Пресметани заработени плати**. Во тој случај во текот на годината на терет на контото **200 Заработени плати** се книжат износите кои се одобруваат на контото **146 Обврски спрема работниците и службениците** односно обрнато евентуални сторирања на тие книжења. Преку контото **201 Пресметани заработени плати** се книжи укалкулирањето на платите на терет на контото на трошковите и евентуалните сторна на такви книжења. На крај на годината контата **200 Заработени плати** и **201 Пресметани заработени плати** се гасат меѓусебно.

10) **Група 62 Готови производи**. На контата од групата **62 Готови производи** се води запасот на готовите производи или во предметковната цена на чинењето или по стварната цена на чинењето.

Во првот случај за износот на примените готови производи во складите пресметани по предметков-

ната цена на чинењето се задолжува соодветниот konto од групата 62 Готови производи, а се признаваат контата од групата 60 Извршување на планот по стварните трошкови. Во тој случај на терет на контата од групата 60 Извршување на планот по стварните трошкови се книжи износот на стварната цена на чинењето на довршените производи, а во корист на контата на класата 5 Производство во тек. Разликата помеѓу стварната и предметковната цена на чинењето на довршените производи која се јавува како салдо на контата од групата 60 Извршување на планот по стварните трошкови се прекнижува отаде во корист односно на терет на контото 629 Намалување односно наголемување цената на чинењето. Салдото од контото 629 Намалување односно наголемувањето цената на чинењето се прекнижува периодички споредно на извршената реализација во корист или на терет на контото 949 Финансиски резултат на редовното работење одделно аналитички konto.

Во случај кога се книжат сите готови производи на терет на контото од групата 62 Готови производи по стварната цена на чинењето нема потреба за книжење преку контата од групата 60 Извршување на планот по стварните трошкови, туку соодветните износи им се одобруваат непосредно на контата на класата 5 Производство во тек.

Но, доколку се водат запасите на готовите производи делумно по предметковната, а делумно по стварната цена на чинењето, сите готови производи мораат да се прокнижат и преку контата од групата 60 Извршување на планот по стварните трошкови.

11) Група 65 Реализација (продажба). На терет на контата од оваа група се книжат износите на продадените готови производи пресметани по предметковната или стварната цена на чинењето, во зависност од тоа по која цена на чинењето се водат запасите на готовите производи. Во корист на контата од оваа група се книжат фактурните износи на реализираните готови производи. Доколку се работи за реализација на работни услуги, материјали и отпадоци и сл. на терет на контата од групата 65 Реализација (продажба) се книжат соодветните износи а во корист на односните conta од групата 60 Извршување на планот по стварните трошкови, контата од групата 52 Производство, или на контата од класата 3 Запаси на суровини и материјали. При одобрувањето на контата од групата 65 Реализација (продажба) се теретат соодветните conta од класата 1 Финансиски и пресметковни средства, од класата 3 Запаси на суровини и материјали, од класата 4 Видови и распоред на трошковите или од класата 5 Производство во тек, во зависност од тоа како е извршена реализацијата.

На крај на пресметковниот период се прекнижуваат салдата од основните conta на групата 65 Реализација (продажба) на контото 940 Финансиски резултат на редовното работење — на соодветните аналитички conta.

Она што е кажано за контата од групата 65 Реализација (продажба) од основниот распоред на контата (контни план) за рударството и индустријата, ќе се примени на соодветните conta во другите распореди на контата (контните планови).

12) Konto 900 Вонредни неработни расходи. Вонредните неработни расходи се книжат на терет на ова konto, со тоа што по поодделни видови на овие расходи да се обезбеди аналитичка евиденција.

13) Konto 910 Вонредни неработни приходи. Вонредните неработни приходи се книжат во корист на ова konto, со тоа што по поодделни видови на овие приходи да се обезбеди аналитичка евиденција.

14) Konto 940 Финансиски резултат на редовното работење. На терет, односно во корист на ова konto се прекнижуваат на крај на секој пресметковен период салдата од контата на групата 65 Реализација (продажба), и доколку се води контото 629 Намалување односно наголемување цената на чинењето соодветниот дел на салдата од ова konto.

Ова основно konto мора да се расчлени задолжително на аналитички conta што им одговараат на

основните conta на реализацијата (продажба). На пр. во контниот план за рударството и индустријата ова konto ќе се расчлени на следен начин:

- 940/1 Финансиски резултат на реализацијата на сопствените производи
- 940/2 Финансиски резултат на реализацијата на работите и услугите
- 940/3 Финансиски резултат на реализацијата на трговските стоки
- 940/4 Финансиски резултат на реализацијата на материјалите и отпадоците
- 940/5 Реализирано намалување односно наголемување цената на чинењето.

Последната аналитичка сметка 940/5 Реализирано намалување односно наголемување цената на чинењето доаѓа во обзир доколку се води konto 629 Намалување односно наголемување цената на чинењето.

15) Konto 950 Губиток и добивка. Објасненија за книжењата на ова konto ќе се дадат дополнително по донесувањето на соодветните прописи за распоредбата на средствата на акумулацијата и фондовите на претпријатијата што ќе преостанат по подмирувањето на основниот општествен придонес, придонесно општествен придонес и данокот на прометот.

III. Доколку претпријатијата во 1952 година вршеле книжења на контата што се укинуваат со ова решение или чија функција и содржина се менува, ќе ги сторнираат, по правило, групно извршените книжења и ќе извршат книжења на соодветните conta според ова решение.

Така претпријатијата доколку вршеле книжења на контот 103 Банка — сезонски кредити ќе извршат сторно на овие книжења и ќе спроведат соодветни книжења на контото 101 Банка — редовно konto.

Сите евентуално прокнижени операции на одделни укинати conta од групата 12 Односи со стопанското здружение треба да се сторнираат и потоа да се прокнижат на контото 120 Редовно konto на стопанското здружение.

Книжењата извршени на контата од групата 13 Однос со буџетот, кои не се однесуваат на акумулацијата и фондовите од 1952 година, ќе се сторнираат и прокнижат на контото 139 Други односи со буџетот на соодветните аналитички conta.

Претпријатијата исто така ќе извршат сторно на книжењата извршени на контата од класата 9 Финансиски резултат, доколку се однесуваат операциите до 1952 година ќе извршат повторни книжења на новите соодветни conta во смисла на ова решение.

IV. Ова решение влегува во сила со денот на објавувањето во „Службениот лист на Федеративна Народна Република Југославија“, а ќе се применува од 1 јануари 1952 година.

Бр. 2141

28 јануари 1952 година

Белград

Министер на финансите на ФНРЈ,
Милентије Поповиќ, с. р.

57.

Врз основа на чл. 30 од Законот за учениците во стопанството, во согласност со Министерот на финансите на ФНРЈ, донесувам

РЕШЕНИЕ

ЗА ПЛАЌАЊЕТО НА УЧЕНИЦИТЕ ВО СТОПАНСТВОТО ШТО СЕ НА УЧЕЊЕ ВО ДРЖАВНИТЕ СТОПАНСКИ ПРЕТПРИЈАТИЈА, ДРЖАВНИТЕ ЗАНАЕТЧИСКИ ДУКАНИ И РАБОТИЛНИЦИ НА ОНИЕ ЗАНИМАЊА (СТРУКИ) ШТО НЕ СЕ ОПФАТЕНИ СО УРЕДБИТЕ ЗА ПЛАЌИТЕ НА РАБОТНИЦИТЕ И УЧЕНИЦИТЕ НА ОДДЕЛНИ СТОПАНСКИ ГРАНКИ

1) На учениците во стопанството што се на учење во државните стопански претпријатија, во државните занаетчиски дуќани и работилници на оние занимања (струки) што не се опфатени со уредбите

за платите на работниците и учениците на одделни стопански гранки им припаѓа месечна плата според годината на учењето, и тоа:

- Динари
- а) на учениците од 1 година учење — 1.000
 б) на учениците од II година учење — 1.500
 в) на учениците од III година учење — 2.000

2) Покрај платата од претходната точка на учениците им припаѓа помош за стручно оспособување по прописите од точ. 4 и 5 од Решението за наградување учениците на индустриските школи и за помошта на учениците во стопанството и на учениците во индустриските школи.

3) Платите по ова решение ќе се исплатуваат месечно уназад почнувајќи од 1 јануари 1952 година.

4) Ова решение влегува во сила со денот на објавувањето во „Службениот лист на Федеративна Народна Република Југославија“.

Бр. 1422

28 јануари 1952 година

Белград

Министер на Владата на ФНРЈ
 Претседател на Советот за народно здравје
 и социјална политика,
 др Павле Грегориќ, с. р.

Согласен,

Министер на финансите на ФНРЈ,

Милентије Поповиќ, с. р.

58.

Врз основа на чл. 17 и 22 од Уредбата за оснивање детски јасли и детски градини („Службен лист на ФНРЈ“, бр. 81/48), а во согласност со Министерот на финансите на ФНРЈ, донесувам

РЕШЕНИЕ

ЗА ФИНАНСИРАЊЕ НА ДЕТСКИТЕ ЈАСЛИ И ДЕТСКИТЕ ГРАДИНКИ

1) За да се обезбеди редовното финансирање на детските јасли и детските градинки (за децата од предшколско време) државата ќе им дава на овие установи потребна дотација за подмирување на инвестиционите расходи и личните расходи за воспитниот и здравствениот персонал.

2) Сите други расходи на овие установи се покриваат од одредениот придонес од родителите и од средствата на Фондот за помагање на социјалните установи што е предвиден со прописот на чл. 9 од Основниот закон на прекршоците („Службен лист на ФНРЈ“, бр. 46/51), од кој можат за покривање на овие расходи секој месец да се издвојат средства и тоа најмногу до 1.250 динари месечно за секое пополнето место во овие установи. Sprema тоа овие установи можат да бараат соодветен износ од Фондот за помагање на социјалните установи сразмерно на бројот на пополнетите места во установата, а при условите цитирани во точ. 3 на ова решение.

3) Од средствата што ќе бидат обезбедени од Фондот за помагање на социјалните установи, претседателот на советот за народно здравје и социјална политика на владата на народната република ќе им доделува потребен придонес на одделните установи за покривање на поголемите расходи по точ. 2 на ова решение, под услов односите установи да се пополни најмалку со 85% од планираниот капацитет.

4) На име делот на расходите што паѓаат на родителите за издршка на децата во споменатите установи, родителите плаќаат придонес кој изнесува 2.000 динари месечно.

Кога ќе се постигне кај одделни установи намалување на расходите од точ. 2 ова решение под вкупниот придонес на родителите и придонесот од Фондот за помагање на социјалните установи, ќе се плати придонесот од родителите, како и придонесот од фон-

дот со по 50% од постигнатата заштеда. Доколку 50% од постигнатата заштеда изнесува повеќе од придонесот што бил определен од Фондот, придонесот од родителите се намалува за вишокот на тој износ.

Во случај кога стварните расходи од точ. 2 на ова решение во одделен месец биле поголеми од вкупниот придонес од родителите и придонесот од Фондот за помагање на социјалните установи, поради слабото управување односно недостаточна соработка и контрола од страна на родителите над работењето на установата, вишокот на така настанатите расходи паѓа на терет на родителите.

5) Додека не се донесат прописи за располагање со средствата од Фондот за помагање на социјалните установи, државата ќе му даде на Фондот бескаматен заем кој мора Фондот да го врати најдоцна во срок од шест месеци од денот од кога е примен заемот. Висината на овој заем ја утврдува министерот на финансите на народната република по предлог од претседателот на советот за народно здравје и социјална политика на владата на народната република.

6) Поблиски напатствија за спроведување на ова решение донесува претседателот на советот за народно здравје и социјална политика на владата на народната република.

7) Ова решение ќе се применува од 1 јануари 1952 година.

Бр. 542

15 јануари 1952 година

Белград

Министер на Владата на ФНРЈ
 Претседател на Советот за народно здравје
 и социјална политика,
 др Павле Грегориќ, с. р.

Согласен,

Министер на финансите на ФНРЈ

Милентије Поповиќ, с. р.

59.

Врз основа на чл. 1 од Уредбата за изменување на Уредбата за надлежноста за определување и контрола на цените и тарифите („Службен лист на ФНРЈ“, бр. 47/51), а во согласност со Министерот на финансите на ФНРЈ и со Претседателот на Стопанскиот совет на Владата на ФНРЈ, донесувам

РЕШЕНИЕ

ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ТАРИФАТА ЗА ПРЕВОЗЕЊЕ ПАТНИЦИ И БАГАЖ ВО ПОМОРСКИОТ СООБРАКАЈ

1) Во тарифата за превозење патници и багаж во поморскиот сообраќај се определуваат нови цени на бродовите во крајбрежната пловидба, и тоа:

— за превозење патници на патничко-теретни линии, со основен став од 8 дин. на 1 морска милја за III класа;

— за превозење патници на брзи линии, со основен став од 10 дин. на 1 морска милја за III класа;

— за превозење патници во локалниот сообраќај со моторни едрењаџи, со основен став од 7 дин. на 1 морска милја.

2) Тарифскиот став за II класа е повисок за 40% од тарифскиот став за III класа.

3) За превозење багаж ќе се применува 4 класа од Тарифата за превозење стоки во крајбрежната линиска пловидба наголемена за 26%, со тоа пресметковната единица да е 10 кг.

4) Се овластува Министерот на поморството на ФНРЈ да ги определува во смисла на ова решение патничките тарифи на одделни релации, согласувајќи ги со месните и туристичките услови, да спроведе потребни наменувача и дополнувача и да определува споредни пристајби во тарифата.

5) Ова решение ќе се применува од 1 февруари 1952 година, кога престануваат да важат одредбите од Решението за изменување на тарифите во поморскиот сообраќај („Службен лист на ФНРЈ”, бр. 47/51) што се во спротивност со ова решение.

Бр. 119
28 јануари 1952 година
Београд

Министер на Владата на ФНРЈ
Претседател на Советот за сообраќај
и вреќи,

Крсто Попивоца, с. р.

Согласни:

Министер на финансите на ФНРЈ,
Милентије Поповиќ, с. р.
Министер на Владата на ФНРЈ
Претседател на Стопанскиот совет,
Борис Кидрич, с. р.

60.

Врз основа на чл. 18 ст. 2 од Уредбата за контрола на извозот и увозот („Службен лист на ФНРЈ”, бр. 10 и 90/48), а во врска со Указот на Президиумот на Народната скупштина на ФНРЈ за укинување на Министерството на надворешната трговија на ФНРЈ („Службен лист на ФНРЈ”, бр. 45/51), во согласност со Претседателот на Советот за селско стопанство и шумарство на Владата на ФНРЈ и со Министерот на финансите на ФНРЈ, донесувам

РЕШЕНИЕ

ЗА УЧЕСТВУВАЊЕТО НА СЕЛАНСКИТЕ РАБОТНИ ЗАДРУГИ, НА ЗЕМЈОДЕЛСКИТЕ ЗАДРУГИ ОД ОПШТИ ТИП И НА ДРЖАВНИТЕ СЕЛСКО-СТОПАНСКИ ДОБРА ВО РАСПОДЕЛБА НА ДЕВИЗИТЕ ОСТВАРЕНИ СО ИЗВОЗОТ НА СЕЛСКО-СТОПАНСКО-ПРЕХРАБЕНИТЕ ПРОИЗВОДИ

1) Селанските работни задруги, земјоделските задруги од општ тип и државните селско стопански добра учествуваат со 35% во расподелбата на девизите остварени со извозот на нивните селско-стопанско-прехранбени производи.

По исклучение кога е во прашање извоз на хмељ и извоз на слободни одвишоци на пченка на селанските работни задруги процентот на учеството во расподелбата на девизите изнесува 10%.

2) Кога задружната трговска мрежа извози селско-стопанско-прехранбени производи на селанските работни задруги, на земјоделските задруги од општ тип и на државните селско-стопански добра има право да учествува во делот на девизите што им припаѓа на овие во смисла на точ. 1 од ова решение. Советот за селско стопанство и шумарство на Владата на ФНРЈ во согласност со Главниот задружен сојуз на Југославија ќе го определи максималниот процент на девизите со кој може да учествува задружната трговска мрежа во овие случаи.

3) Доколку се врши извоз на селско-стопанско-прехранбени производи од страна на државната трговска мрежа, од вкупниот износ на девизите остварени со извоз се одобрува 2% на девизната сметка на извозникот.

Кога врши извоз Дирекцијата за промет со жита на НР Србија, од остварените девизи се одобрува 0,75% на нејзината девизна сметка.

4) Народната банка на ФНРЈ ќе им отвори евидентни девизни сметки на извозниците на селско-стопанско-прехранбени производи до кои се однесува ова решение и ќе им ги одобрува процентите на девизите предвидени со ова решение при извршувањето на пресметката и дознаки од динарска противвредност на девизите на извозникот.

5) Корисниците на девизите во смисла на ова решение можат ветице да ги употребуваат за унапреду-

вање на својата дејност при општите услови за добијање увозни дозволи.

6) Ова решение ќе се применува од 1 февруари 1952 година.

Бр. 1033
28 јануари 1952 година
Београд

Министер на Владата на ФНРЈ
Претседател на Советот за промет со стоки,
Осман Карабеговиќ, с. р.

Согласни:

Министер на Владата на ФНРЈ
Претседател на Советот за селско стопанство
и шумарство,

инж. **Мијалко Тодоровиќ, с. р.**

Министер на финансите на ФНРЈ,

Милентије Поповиќ, с. р.

61.

Врз основа на чл. 11 од Уредбата за задолжителна калкулација и пресметување на трошковите на производството во индустријата и рударството („Службен лист на ФНРЈ”, бр. 1/52), во согласност со Министерот на финансите на ФНРЈ, донесувам

РЕШЕНИЕ

ЗА ЗАДОЛЖИТЕЛНА КАЛКУЛАЦИЈА И ПРЕСМЕТУВАЊЕ НА ТРОШКОВИТЕ НА СЕЛСКО-СТОПАНСКО-ПРОИЗВОДСТВО ЗА ЗЕМЈОДЕЛСКИТЕ ЗАДРУГИ

1. Сите земјоделски задруги (селанските работни задруги и општите земјоделски задруги — во натамошниот текст задруги) ги предвидуваат своите трошкови и вршат калкулации на одделни производи, односно групи производи или гранки на производството и услугите како и пресметување на трошковите на вкупното селско-стопанско производство врз основа на прописите на ова решение.

2. Задолжителни елементи на калкулацијата и пресметувањето на трошковите на производството на задругите се:

1) Материјалот за производството

2) Основната заработка на задругарите во производството

3) Амортизацијата

4) Општите трошкови

5) Управно-продавните трошкови

I. Цена на чинењето

6) Акумулацијата и фондовите

II. Предвидена продавна цена

3. Материјалот и услугите се пресметуваат во калкулациите и тоа: набавен материјал од друга страна по пазарните цени наголемени за трошковите на набавката, а сопствениот по предвидените продавачки (пазарни) цени.

На трошковите на материјалот кај селанските работни задруги од I и II тип и општите земјоделски задруги им се додава наемнината односно каматата која се плаќа на проценетата вредност на земјата што ја велее задругарите во задругите.

4. Како основна заработка која влегува во цената на чинењето, се засметува заработката на задругарите за одделни видови работи и работни места во износот што ќе го определи собраннието на задругата, и основните плати на задружните работници и службеници по прописите за платите. Овие плати се наголемуваат за надокнадата во пари за прехранбените бонови и за надокнадата во пари за индустријските бонови што ги набуваат задругите кај Народната банка на ФНРЈ доколку работниците и службениците имаат право на нив.

Собранието на задругата ги определува основните заработки на задругарите и основните плати на задружните работници и службеници така, што вкупната на-

тие заработки и плати да не смее да го премине износот што ја обезбедува минималната акумулација и фондовите определени за задругата.

Висината на општествениот придонес за селанските работни задруги што работат по стопанска сметка и стопите на данокот на доходот на задругарите за други задруги определени се со посебни прописи.

Минималната висина на данокот во фондовите од доходот на задругата за одделни реони и видови задруги ја пропишува надлежниот задружен орган во согласност со претседателот на советот за селско стопанство и шумарство на народната република.

5. Задругата е должна да ја калкулира масата на амортизацијата која се пресметува за сите основни средства со кои располага и тоа врз основа на вистинствена вредност и рокот за траење на средствата.

Утврдените вредности на основните средства за амортизација ги содржат и износите потребни за инвестиционо одржување (големи поправки).

6. Под акумулација и фондови во калкулацијата на предвидената продавна цена се подразбираат општествениот придонес односно за овие задруги чие работење не е утврдено по стопанската сметка данокот на доход на задругарите и фондовите.

Задругата има следни фондови: фонд на основните средства, инвестиционен фонд, амортизационен фонд, фонд на обртните средства, природен и паричен резервен фонд, фонд за социјална помош и други фондови што ќе бидат основани од собранието на задругата.

Двоението во одделни фондови се врши од вкупниот износ определен за фондовите врз основа на предметките на задругите одобрени од собранијата на задругите, а во границите определени од надлежниот задружен орган на народната република. Во амортизационниот фонд се внесува износот на амортизацијата предвидени со калкулацијата на цената на чинењето.

На износот на акумулацијата и фондовите, задругите најпрво го исплаќуваат општествениот придонес односно данокот на доходот.

На крајот на годината по извршеното пресметување, задругата го плаќа општествениот придонес односно данокот на доход на вкупната основна заработка на задругарите и платите на задружните работници и службеници по стопанската определена за задругите.

7. Задругите што преминале на работење по стопанската сметка должни се да ги уплатуваат на име на акумулацијата и фондовите износите според утврдената стопа на акумулацијата и фондовите на вкупните основни заработки на задругарите и основните плати на задружните работници и службеници.

Уплатата на акумулацијата и фондовите ја вршат овие задруги по продавањето на своите производи, а најдоцна до 31 декември во годината.

Во пресметката на крајот на годината износот на надминувањето на планираниот доход кај овие задруги со остварувањето на предвидената основна заработка на задругарите и платите на задружните работници и службеници се врши на исти начин и во исти односи како и распределбата на предвидениот доход.

Ако при конечното пресметување на производството постои потфрлување на предвидениот доход, кај овие задруги се врши соразмерно намалување на двоението во задружните фондови и намалување на основните заработки на задругарите и основните плати на задружните работници и службеници, со тоа да не може да се намали општествениот придонес.

8. Задругарите што не преминале на работење по стопанската сметка подлежат на данокот на доход во висина на вкупните остварени заработки на задругарите и платите на задружните работници и службеници.

9. Задругата ги продава своите производи по пазарните цени доколку не се пропишани (определени) цените на одделни селско-стопански производи.

10. Поблиски напатствија за применувањето на ова решение ќе издаде Советот за селско стопанство и шумарство на Владата на ФНРЈ.

11. Ова решение ќе се применува од 1 јануари 1952 година.

Бр. 546
22 јануари 1952 година
Белград

Министер на Владата на ФНРЈ
Претседател на Советот за селско
стопанство и шумарство,
инж. Мијалко Тодоровиќ, с. р.

Согласен,
Министер на финансите на ФНРЈ,
Милентије Поповиќ, с. р.

62.

Врз основа на чл. 11 од Уредбата за задолжителната калкулација и пресметување на трошковите во индустријата и рударство („Службен лист на ФНРЈ“, бр. 1/52), а во согласност со Министерот на финансите на ФНРЈ, пропишувам

НАПАТСТВИЕ ЗА ЗАДОЛЖИТЕЛНАТА КАЛКУЛАЦИЈА И ПРЕ- СМЕТУВАЊЕ НА ТРОШКОВИТЕ НА СЕЛСКО-СТО- ПАНСКОТО ПРОИЗВОДСТВО НА ЗЕМЈОДЕЛСКИТЕ ЗАДРУГИ

I. Задолжителната калкулација и пресметка на трошковите на одделни производи, групи производи, граници на производството, пресметковни работни единици и на вкупното селско-стопанското производство за земјоделските задруги (селанските работни задруги и општите земјоделски задруги) содржи:

- 1) Материјал за производство
  - 2) Основни заработки на задругарите во производството
  - 3) Амортизација
  - 4) Општи трошкови
  - 5) Управно-продавни трошкови
- I. Цена на чинењето
- 6) Акумулација и фондови
- II. Предвидена продавна цена

1. Материјал за производство

Материјалот за производство се состои од:

- а) основен материјал за производство,
- б) помошен материјал за производство,
- в) услуги сопствени и туѓи, и
- г) наемнина и камати.

а) Основен материјал за производство е оној материјал од кој се создава производот во текот на процесот на производството, и тоа: семе, изводници, салници, стајско и вештачко гудре храна и прстирка (сено, слама, пченковина, силажа, зелена храна, паша, пченка, јачмен, овес и сл.), индустриски отпадоци, фосфорна вап, сол, месно брашно, коскено брашно, рибје брашно, леѓуминози, млеко, грозје, разво овоштие, разен зарзават, шеќер, шипер, бибер, свески рибн и сл.

б) Помошен материјал за производство е оној материјал кој во повеќе случаи не влегува во самиот производ, но, по правило, секогаш директно го помага процесот на производството и со својата цена влегува во трошковите на производството, и тоа: средства за задранивање, манила и средства за врзување, средства за заштита од штеточници и растениски болести (плав камен, тутунски екстракт, бакарна вап ДДТ-и препарати, зелена галица), мотки, реловна обнова на лозарски колје, серуми и заштитни средства за добиток, цеманги, четки, вештачки и природни губриња, вап, дрво и сл. за варење и сушење суровини што се преработуваат, средства за одгледување вино и сл.

в) Услуги сопствени и други. Тука спаѓаат следните услуги:

- 1) запрехни услуги сопствени и туѓи,
- 2) машински услуги сопствени и туѓи, и
- 3) други услуги.

Како други услуги во калкулацијата се внесуваат услугите што ги прават други лица на задругата околу лекувањето на добитокот, потоа влегуваат тука и трошковите што ги прави самата задруга поради осигурување на сезонијата, добитокот, визбите и сл.

Материјалот и услугите се пресметуваат во калкулациите по набавните цени. Под набавни цени се подразбираат пазарните цени или определените цени. Цената на производите што се набавуваат од други, треба да се наголеми за трошковите на допремањето.

Сопствениот материјал што се употребува за репродукција, ќе се засмета по месните пазарни цени.

Услугите на сопствените запрехи и машини се сметаат за работа во задругата по цената која ги содржи во себе трошковите на заработките на задругарите, на основниот и помошниот материјал, како и вредноста на услугите што ги плаќа на сопствени и туѓи работници за извршените поправања запрехниот добиток и машините.

Сопствениот работен добиток и машините можат да работат како самостојни пресметковни работни единици од произволен карактер со својата одделна пресметка.

Задругите што преминале на работење по стопанска сметка и што вршат изолна пресметка помеѓу одделни производни единици, можат да им ги засметуваат на другите пресметковни единици во задругата услугите по пазарните цени, со тоа што планираните пазарни цени осигураат како пресметковни цени помеѓу работните единици на задругата.

Услугите на сопствените запрехи и машини што се прават во задругата на други лица и на задругарите на окуќницата, ќе се сметаат по цените по кои се плаќаат таквите услуги во дотичното место.

г) Наемнината односно каматата ја внесуваат во калкулацијата во трошковите на материјалот само оние селански работни задруги од I и II тип и општите земјоделски задруги што плаќаат наемнина односно камата на проценетата вредност на земјата што ја виеде задругарите во задругата, и тоа во висината на наемнината односно на каматата, предвидена со задружните правила и со решенијата од собранијата на задругите. Наемнината и каматата му се додава на доходот на задругарите од окуќницата и подтежува на данокот на доходот.

2. Заработки на задругарите

Да биде можела задругата да ја планира цената на чинењето и продавната цена на своите производи и услуги, мора да знае колку внесува заработката на задругарите и платите на задружните работници и службеници.

Заработката на задругарите не е определена со некои прописи за платите, туку зависи исклучиво од успехот на производството, и да биде можела да ја предвиди унапред заработката на задругарите, која ќе влезе во трошковите на производството, задругата мора да направи следна сметка:

Од планот на производството задругата ќе го утврди предвидениот принос на производството и вредноста на целокупниот принос и на услугите по продавните цени. Вака утврдената вредност претставува вкупен приход на задругата (брuto продукт).

Кога од вкупната вредност на целокупното производство и на услугите (брuto продуктот) на задругата ќе се одбијат пресметаните материјални трошкови (материјал за изработка, материјал од општи и управно-производни трошкови, наемнина и камата кај селанските работни задруги од I и II тип и општите земјоделски задруги, разни осигурувања и се друго што не е плата) и амортизацијата, се добива доходот на задругата.

Во овој доход се содржани: општествениот придонес на задругата, односно, кај задругите што се работат по стопанска сметка данокот на доход на

задругарите, издвојувањата за задружните фондови и тоа: инвестиционен фонд, фонд на обртните средства, натурален и паричен резервен фонд, фонд за социјална помош и други фондови што ќе ги основа задругата, и заработката на задругарите и платите на задружните работници и службеници.

Задругите се должни да извршат според Наватството за начинот на уплатувањето на паричните средства на наменските фондови на земјоделските задружни организации од државните банки за кредитирање на земјоделските задруги („Службен лист на ФНРЈ”, бр. 5/52) уплата кај државните банки за кредитирање на земјоделските задруги на паричните износи издвојени за следните фондови: инвестициониот фонд, паричниот резервен фонд и фондот за социјална помош и амортизацисниот фонд.

За да се види колку внесуваат во овој доход заработките на задругите и платите на работниците и службениците треба да се утврди колкави ќе бидат издвојувањата во фондовите. Овие издвојувања се вршат врз основа на пресметката на задругите одделно за секој фонд, а во границите определени од надлежниот задружен орган на народната република.

Кога ќе се предвиди на овој начин вкупната висина на издвојувањата, задругите што работат по стопанска сметка вршат натамошно пресметување на следен начин: го намалуваат доходот за износите издвојени за фондовите. Остатокот на доходот го содржи општествениот придонес и вкупните примања на задругарите и на задружните работници и службеници. За да се утврди во овој остаток износот на заработките на задругарите и платите на задружните работници и службеници треба остатокот на доходот т. е. доходот намален за износите издвојени во фондовите да се помножи со 100 и така добивениот износ да се подели со определената стопа на општествениот придонес наголемена за 100.

Висината на општествениот придонес за селанските работни задруги што работат по стопанската сметка е определена со одделни прописи.

Ставајќи ги во однос вака утврдените износи на заработките на задругарите и платите на задружните работници и службеници, од една страна, и износите на општествениот придонес и на издвојувањата во фондовите од друга страна, задругата ја пресметува стопата на акумулацијата и фондовите. Оваа стопа секоја задруга е должна да ја примени на вкупните примања на задругарите и на задружните работници и службеници при пресметувањето. Пресметувањето се врши при реализацијата на производите, а најдоцна до 31 декември во годината.

За да биде појасно еве еден пример:

Вкупната вредност на сите производи и услуги на една задруга внесува по предвидените продавни цени	— — — — —	Дин. 5,000.000.—
Сите материјални трошкови со амортизацијата	— — — — —	Дин. 2,000.000.—
Разликата претставува доход на задругата од	— — — — —	Дин. 3,000.000.—

Според пресметката вкупниот износ издвоен за фондовите е предвиден со 1.000.000 динари. Овој износ се движи во границите што ги определит надлежниот задружен орган во согласност со претседателот на советот за селско стопанство и шумарство на владата на народната република. Да земеме на пр. да се дадени тие граници со 25—35% во однос на доходот. Надлежниот задружен орган определит да се движат издвојувањата за одделни фондови, и тоа: за инвестициониот фонд 12—15%, обртниот фонд 7—10%, резервниот фонд 3—5%; фондот за социјална помош 3—5%. Според пресметката на задругата за одделните фондови вкупниот износ на издвојувањата од 1.000.000 динари се распоредува и тоа за инвестициониот фонд 440.000 дин., за обртниот фонд 290.000 динари за резервниот фонд 130.000 динари и за фондот за социјална помош 140.000 динари. Значи, дека

онте овие издвојувања се движат во определените граници.

Откога сме ја утврдиле предметката на издвојувањата за фондовите со 1,000.000 динари останува од доходот по одбитокот на овој износ уште 2,000.000. Кога ќе го помножиме овој износ со 100 и поделиме со 140 (100+40), бидејќи да земаме како пример да е определена стопата на општествениот придонес со 40% од заработките и платите, добиваме да ќе имаат задругарите и задружните работници и службеници вкупни примања во износ од 1,428.571 динар.

Сpreма тоа, кога ќе го стави задругата пресметаниот износ на заработките и платите од 1,428.571 дин. во однос спрема износот на издвојувањата во фондовите од 1,000.000 динари наголемен за износот на пресметаниот општествен придонес од 571.449 дин. (2,000.000 — 1,428.571), добива стопа на акумулацијата и фондовите од 110%. Тоа значи дека на секој динар исплатен на име основните заработки и плати, задругата треба да уплати 1,1 динар на име акумулацијата и фондовите.

На крајот на годината при пресметувањето може да се случи задругата да остварила поголем бруто продукт при предвидените материјални трошкови и заработки, што значи и поголем доход. Во тој случај поделбата на износот преку предвидениот доход се врши на ист начин како што се врши поделбата на предвидениот доход, со тоа што собранieto на задругата ќе реши за висината на учеството во надминувањето на доходот на оние работни единици што придонеле најмногу да дојде до тоа надминување, водејќи при тоа сметка да бидат тие работни единици соодветно и наградени. И обрнато, ако на крајот на годината би се утврдила при пресметувањето да потфрлил предвидениот бруто продукт и доход, ќе се изврши сразмерно намалување на износот предвиден за фондовите и за заработките и платите со тоа што работната единица за која ќе се утврди дека е крива за потфрлувањето да го сноси и поголемото намалување на заработката за што решава исто така собранieto на задругата.

Износот на предвидениот општествен придонес не може да се намалува во случај на вакво потфрлување.

Задругите што работат на досегашниот начин, т. е. што не преминале на потполна стопанска сметка, ќе извршат пресметување и утврдување на примањата на задругарите и на задружните работници и службеници така, што од пресметаниот доход да ќе ги одбијат износите издвоени во фондовите извршени на ист начин како што е тоа изложено за задругите што работат по стопанска сметка, и на сиот остаток од доходот да се пресмета данокот на доходот на задругите по стопите што се определени со одделни прописи. Добивениот износ претставува вкупно примање на задругарите и на задружните работници и службеници. Од овој се издвојува на име дополнителни заработки односно награди износот во процентот определен од надлежниот задружен орган на народната република. Остатокот претставува заработки на задругарите и на задружните работници и службеници.

Пресметувањето со задругарите кај сите задруги се врши во пари, а производите дадени на задругарите во натура на име заработка се пресметуваат по пазарните цени на тие производи.

Примерот што е даден за задругите што работат по стопанска сметка кај овие други задруги би изгледал вака:

Доход — — — — —	дин. 3,000.000.—
Издвојувања за фондовите — — —	дин. 1,000.000.—
Останува — — — — —	дин. 2,000.000.—
Данокот на доход 3% (за пример е земена досегашната стопа) — — —	дин. 60.000.—

Останува како вкупна заработка на задругарите и платите на задружните работници и службеници — дин. 1,940.000.—

На име дополнителна заработка 20% (се зема да определи надле-

жниот задружен орган на име тоа издвојување стопа од 20—25% — — дин. 388.000.—

Износ на основните заработки и плати — — — — — дин. 1,552.000.—

Да земеме да имало 5.000 работни дин, што значи да е 1 работен ден дин. 310,40. Поради полесно пресметување не се зема да имала задругата службеник со месечна плата. Ако задругата по еден работен ден на име заработка дава во натура на пр. 2 кг пченица и 3 кг пченка, тогаш вредноста на тие производи се смета по пазарните цени и тоа на пр. пченицата по 20 дин., а пченката по 9 дин. што значи 67 дин. Значи, во готови пари задругарот прима за еден работен ден 243,40 динари.

Што се однесува до распоредот на вкупните заработки и плати, се напоменува дека вкупниот износ на основните заработки на задругарите и платите на задружните работници и службеници се распоредува на основни заработки исказани во цената на членството како основни заработки на задругарите во производството и на платите на задружните работници и службеници предвидени во општите и управно-продавните трошкови. При натамошниот распоред на вкупниот износ на основните заработки на задругарите во производството се зема за основниот износ и категоријата на одделни работи односно утврдените норми дин. Вкупниот износ на основните заработки на задругарите се распределува исто така на пресметковните работни единици (на пр. бригани и сл.) според поставениот план на производството и обемот на работната задача што го примика таа работна единица. Износот на основните плати на задружните работници и службеници се утврдува со предметката.

3. Амортизација

Амортизацијата ги опфаќа сите основни средства со кои располага задругата без обзир дали ги габавила од своите средства, ги презела од задругарите или и' се доделени тие средства како општонароден имот на трајно користење и тоа: градежни, постројки и мелниорации, долгоднишни засади (овоштарници, лозја, хмеларници итн.) сите машини, орудија и инструменти, превозни средства, мебел и прибор, едер приплоден и работен добиток. Како основни средства не треба да се сметаат орудијата и направите, мебелот и приборот чија вредност не преминува 5.000 динари, или векот на траењето им е помал од 2 години, или ваквите средства претставуваат обртни средства на задругата.

Износот на амортизацијата се утврдува врз основа на вредноста и векот на траењето на секој одделен објект, додавајќи ја вредноста за инвестиционото одржување (големи поправања). Утврдувањето износот на годишната амортизација се врши по начинствението за проценка на вредноста на основните средства и за утврдување амортизацијата во земјоделските задруги.

Амортизацијата се пресметува индивидуално за секоја задруга и тоа одделно за секоја гранка на производството.

Амортизацијата на основните средства нафа на терет на онаа гранка на која и служат тие средства. Доколку основните средства служат за повеќе гранки на производството или на целокупно производна дејност на задругата, тогаш вкупниот износ на амортизацијата се распоредува на одделни гранки на производството по клучот определен од управниот одбор на задругата. Така утврдените износи на амортизацијата се внесуваат во калкулациите до остварувањето на вкупниот износ на годишната амортизација за таа задруга.

Делот на амортизацијата што се однесува до вредноста на основните средства што и се доделени на задругата преку фондот за механизација како општонароден имот на трајно користење, задругата го уплатува на одделна амортизациона сметка, кај државните банки за кредитирање на земјоделските задруги, додека делот на амортизацијата што се однесува до сопствените основни средства задругата го

уплатуваат исто така, кај истата банка на одделна сметка. Но, задругите слободно располагаат со уплатените износи на амортизацијата од обете сметки, со тоа што ги трошат тие средства исклучиво за обнова и инвестиционо одржување на сите основни средства со кои располага задругата.

Уплатата на амортизацијата задругата ќе ја врши за одделни гранки на производството спрема доспеалоста на производите од тие гранки за реализација а најдоцна до 31 декември во годината на соодветните амортизациони сметки кај државните банки за кредитирање на земјоделските задруги.

4. Општи (заеднички трошкови)

Општите (заеднички) трошкови ги опфаќаат сите заеднички трошкови кои не можат директно да се распоредат и пресметат за поодделни видови на производството, а немаат карактер на трошковите на управната или на продажбата. Тоа се главно трошковите за одржување градежи, машини и алат за осигурување згради и инвентар, трошкови за набавка на заеднички инвентар.

Општите трошкови се пресметуваат по предметните одделно за растениското, сточното и преработвачкото производство. Распоредувањето на општите трошкови на одделни гранки на производството се прави по клучот определен од управниот одбор на задругата.

Во овие трошкови не се внесуваат предметните на трошковите на разни работилници, на електрична централа, магацини и сл. ако работат тие како самостојни пресметковни работни единици по принципот на стопанска сметка.

5. Управно-продавни трошкови

Трошковите на управата ги сочинуваат оние лични и материјални трошкови што се однесуваат до општо раководење со задругата, и тоа: плати на раководниот и канцеларскиот персонал, огрев, осветление, поштенско-телеграфско-телефонски трошкови, патни трошкови, осигурување на управната зграда, одржување чистота, редовно одржување на управната зграда, огласи, и реклами, ситен инвентар, наемнина за управната зграда (доколку задругата нема своја), придонес на надлежниот задружен орган, одржување прирачна апотека итн.

Придонесот на надлежниот задружен орган го пресметува надлежниот задружен орган и го распоредува на одделни задруги по клучот определен од собранието на надлежниот задружен орган.

Распоредбата на трошковите на управата на одделни гранки се врши по клучот определен од управниот одбор на задругата.

Трошковите на продажбата се однесуваат до трошковите што настануваат околу продажбата на производите и се пресметуваат само за оние количини што се планираат само за продажбата на пазарот и на задругите, а ги опфаќаат трошковите за амбалажа, пакување, превозење до утоварната станица итн. Трошковите на продажбата се пресметуваат по одделна предметка.

Се напоменува, дека трошковите околу чувањето и редовното одржување на производите што се наоѓаат во магацин а не се наменети за продажба одат на терет на општите трошкови и се утврдуваат со предметката на трошковите на магацините.

6. Акумулација и фондови

Под акумулацијата и фондовите во калкулацијата на предвидената пролазна цена се подразбираат општествениот придонес односно данокот на доходот на задругите и фондовите.

Планирањето на издвојувањето во фондовите и за општествениот придонес односно данокот на доход на задругите се врши како што е изложено во точ. 3 на ова напатствие.

II. Понесени напатствија и образци за пресметување трошковите на производството во задругите и за составување на стопанскиот план ќе издаде надлежниот задружен орган на народната република.

III. Ова напатствие ќе се применува од 1 јануари 1952 година.

Бр. 547

22 јануари 1952 година

Белград

Министер на Владата на ФНРЈ

Претседател на Советот за селско стопанство и шумарство,

инж. Мијалко Тодоровиќ, с. р.

Согласен,

Министер на финансите на ФНРЈ,

Миљентије Поповиќ, с. р.

63.

Врз основа на чл. 11 од Уредбата за задолжителна калкулација и пресметување на трошковите во индустријата и рударството („Службен лист на ФНРЈ”, бр. 1/52), а во согласност со Министерот на финансите на ФНРЈ, пропишувам

НАПАТСТВИЕ

ЗА ЗАДОЛЖИТЕЛНА КАЛКУЛАЦИЈА И ПРЕСМЕТУВАЊЕ НА ТРОШКОВИТЕ НА ДРЖАВНИТЕ СЕЛСКО-СТОПАНСКИ ДОБРА

I. Општи одредби

1) Сите државни селско-стопански добра ќе составуваат претходни калкулации, предметка на трошковите на производството и пресметковни калкулации и пресметка на трошковите на производството според прописите од ова напатствие. Калкулациите се составуваат за одделни производи, групи производи и гранки на производството или за целокупното довршено производство на селско-стопанското добро, додека под предметка на трошковите на производство се подразбира пресметката на целокупните трошкови во определен период, без обзир дали е производството довршено или не.

2) Во калкулациите и пресметките на трошковите на производство можат да влегуваат само оние трошкови што се неопходни за производството. Другите расходи што настануваат на селско-стопанските добра а не се неопходни за производството, не смеат да се засметаат во калкулацијата и пресметката на трошковите на производството.

3) Цената на чинењето на секој производ ја прават трошковите на материјалот, трошковите на платите и трошокот на амортизацијата.

4) Како трошок на материјалот се сметаат и услугите извршени од други. Материјалот и услугите се пресметуваат во калкулациите по набавната цена. Под набавна цена на материјалот се подразбира препишаната цена, односно ако не е препишана таква цена, цената што се формира на пазарот, поголемена за трошковите на допремањето франко складштето на купувачот. Трошковите на допремањето по некогаш се веќе опфатени во цената на продавачот и во тој случај не се додаваат одделно кај купувачот. Трошковите за превозење од истоварната станица до складштето на купувачот, ако се мали или се однесуваат до поголем број видови материјали, можат да се опфатат како трошкови на режијата на магацинот.

Селско-стопанските добра можат да го водат набавенот материјал на запас и да го пресметуваат по калкулациите и по постојаните (планирани) цени или по просечните набавни цени.

Сопствениот материјал што се употребува за репродукција и преработка се засметува, по правило, по месните пазарни цени намалени за трошковите на пролажбата.

5) Трошокот на платите ги опфаќаат платите по постоеките прописи за платите поголемени за паричната надокнада на исплатените прехранбени бонови и за паричната надокнада на индустриските бонови што ги примаат работниците и службениците, а кои ги набавуваат селско-стопанските добра од Народната банка на ФНРЈ. Износот на индустриските бонови за деца и паричните додатоци за деца не влегуваат во цената на чинењето.

Покрај платите што можат да се опфатат како трошок сврзани за процесот на производството, односно за редовното работење на селско-стопанското добро, постоат и такви примања на име плати што се засниваат на законски прописи за периодот кога не работи работникот односно службеникот, односно ги прима како одделни давања.

Трошковите на платите што се сврзани за процесот на производството, односно за редовното работење на селско-стопанското добро, се наречуваат непосредни трошкови на платите или непосредни плати, а трошковите на другите плати се наречуваат посредни трошкови на платите или посредни плати.

Непосредни плати се платите за време на работењето или за потрошеното време во селско-стопанското добро, без обзир дали влегуваат во цената на чинењето како плати на производството, плати на општите трошкови, плати на управната режија и плати на трошковите на продажбата. Под време на работењето и потрошено време се подразбира календарското или нормиравното време, спрема тоа кој систем за плаќање е применет во конкретниот случај, по времето или по работниот учинок.

Спрема тоа, непосредната плата со сите додатоци за време на работењето ги опфаќа: 1) платата по единицата на мерка на работниот учинок, 2) платата по време, 3) платата за време на прекинувањето на работата кое дошло без вина на работникот, 4) платата во случај на службено патување и пресметување, 5) додатокот на предрботниците, 6) теренскиот додаток, 7) додатокот за прекувремена работа, 8) додатокот за нојна работа 9) додатокот за работа за време на неделен одмор или државен празник и сл.

Во непосредните плати спаѓаат и платите на повремените работници што се ангажираат од случај до случај, како и разни хонорари.

Посредните плати работникот ги прима врз основа на законските прописи за времето кога не работи, односно ги прима како одделни давања.

Во посредните плати спаѓа: 1) паричната надокнада за прехранбени и за индустриски болови што ги примаат работниците и службениците, 2) платата на мајките за време додека односно фанење деца, 3) надокнадата за одвоен живот, 4) платата на работниците и службениците кога ги вршат своите граѓански должности пред судот, пред властите, во одборите и сл., а не добиваат надокнада за тоа, 5) платата во случај на одење во војска, 6) платата при отпуштање, 7) платата за време на годишен одмор, 8) надокнадата за неискористен годишен одмор, 9) вредност на давањето во натура (службено облекло, работно облекло, бесплатен стан и сл.), 10) паричната надокнада за вредност на законското следување во натура, 11) додатокот за непрекинато запослување, 12) платите (хранарина) за време болување до 7 дена, 13) платите за дните на државен празник кога не се работи и други плати од посреден карактер засновани врз законски прописи.

Непосредните плати од точ. 3—9 се искажуваат во годишната предметка на фондот на платите и во процентот од непосредните плати по единицата на мерка на работниот учинок, односно платите по време (точ. 1 и 2 на непосредните плати) и тоа како платата на производството, така и платата на општите трошкови, на управната режија и трошковите на продажбата.

Посредните плати се искажуваат во годишната предметка на фондот на платите и во процентот од непосредните плати. Со помош на процентот пресметан на тој начин, се пресметуваат во калкулациите на непосредните плати, и тоа како на непосредните плати на производството, така и на непосредните плати на општите трошкови, на управната режија и на трошковите на продажбата, соодветните износи на посредните плати.

Селско-стопанските добра кои ќе извршат по решение од работничките совети организација на работата врз базата на внатрешните пресметковни единици, можат со договори на одделен начин да го регулираат пресметувањето на непосредните плати.

6) Делот од вредноста на основните средства кој се пренесува во текот на процесот на производството на производите и услугите, се пресметува во цената на чинењето во вид на амортизација. Селско-стопанските добра за 1952 година поединечно ја пресметуваат максималната амортизацијата што се должни да ја остварат во таа година.

II. Задолжителна калкулација и нејзините елементи

7) Елементите на задолжителната калкулација на производите се следни:

- 1) Материјал за производството,
- 2) Плати на производството,
- 3) Амортизација,
- 4) Општи трошкови,
- 5) Управна режија,
- 6) Трошкови на продажбата

I. Цена на чинењето

7) Акумулација и фондови

II. Предвидена (калкулативна) продажна цена.

Во калкулациите што ги составуваат селско-стопанските добра за да дојдат до задолжителните елементи, одделните елементи се специфицираат. Така материјалот за производството се искажува во одделни видови на материјали по количината и вредноста, а платите се искажуваат по бројот на часовите на работењето во динарски износ.

(1) Материјалот за производството се состои од:

- а) основен материјал за производството,
- б) помошен материјал за производството, и
- в) услуги сопствени и туѓи.

а) Основниот материјал за производство е оној материјал од кој се создава производот низ процесот на производството, и тоа: семе, изводници, садници, стајско и вештачко гудре и сл.; кај сточарството вредноста на внесениот добиток во производството, храна и простирка (сено, слама, пченковина, силажа, зелена храна, паша, пченка, јачмен, овес и сл.); индустриски отпадници, фосфорна вар, сол, месно брашно, коскено брашно, риба, брашно, и др.); коњско месо и легуминози за ранење риби; млеко, грозје, разво овоштие, разен зарзават, шеќер, пипер, бибер, свежи риби и сл. за преработка.

б) Помошниот материјал за производството е оној материјал кој во повеќе случаи не влегува во составот на производството, туку го помага процесот на производството на односниот производ, и со својата цена влегува во трошковите на производството, како: средства за запрашување, манила, и средства за врзување, средства за заштита од штеточници и растениски болести (плав камен, тутунски екстракт, бакарна вар, ДДТ-и препарати, зелена галица), мотки, редовна обнова на лозарски колџе, серуми и заштитни средства за добиток, чешаги, четки и друг ситен потрошен материјал; вештачко и природно гудре и вар кај рибарството; дрво и сл. за варење и сушење суровини што се преработуваат, средства за одгледување вино и сл.

в) Услугите сопствени и туѓи ги опфаќаат запрежните и машинските услуги сопствени и туѓи како и други услуги.

За државните селско-стопански добра на кои работата не е организирана по внатрешни пресметковни единици услугите на сопствените запреги и машини се сметаат за работа на самото селско-стопанско добро по цената која ги содржи во себе трошковите на платите и трошковите на основниот и помошниот материјал со услугите.

Трошковите на амортизацијата на работниот добиток и на машините во тој случај не се внесуваат во цената на услугата, туку износот на амортизацијата на работниот добиток и на машините се пресметува од збирно на учеството по одделните гранки.

Но, услугите на сопствените запреги и машини што им се прават вој од селско-стопанското добро на други лица, се сметаат по слободните продавни цени.

III. државните селско-стопански добра на кои е спроведена организација по внатрешните пресметковни единици, сите запрежни и машински услуги внатре и

вон од селско-стопанското добро се сметаат по продавната цена со сите елементи на kalkulацијата на продавната цена.

Како други услуги што влегуваат во елементот на материјалот за производството се подразбираат оние услуги што му ги прават други лица на селско-стопанското добро околу лекување на добитокот и сл.; потоа, тука влегуваат и трошковите за осигурување на сејанијата, добитокот и сл. во случај кога можат истите трошкови да се пресметаат на одреденото производство: осигурување одделни култури и сл.

(2) Платите на производството претставуваат непосредни плати кои можат директно да се опфатат по производите, по групи производи и по гранките на производството со соодветното наголемување на нив посредни плати.

Но, кај селско-стопанските добра што извршните организации на работата врз базата на внатрешните пресметковни единици соодветните посредни плати можат да се опфатат како трошок на управната режича.

(3) Амортизацијата кај државните селско-стопански добра се пресметува според досегашните прописи (решението од Министерот на финансите на ФНРЈ, бр. 20047 од 28 мај 1948 година) со тоа, да се наголеми важа пресметаниот вкупен износ на амортизацијата за селско-стопанското добро со множење со факторот 3. На овој начин пресметаниот износ на амортизацијата претставува маса на амортизацијата што е должно да ја kalkulира селско-стопанското добро во цената на чинењето на одделни производи, групи производи и гранки на производството, по правило, со применување процентот на амортизацијата кој се добива со ставање во однос масата на годишната амортизација и збирот на годишната вредност на материјалот за производството и платите на производството на збирот на материјалот и на платите, односно во некое друго мерило. Ако се примени процентот, материјалот за производството кај стопанството се намалува за внесената вредност на млад и згоен добиток а кај преработувачкото производство за внесената вредност на суровините: млеко, грозје итн.

Селско-стопанското добро е должно да го kalkulира во цената на одделни производи пресметаниот износ на амортизацијата и тоа до остварувањето масата на амортизацијата.

(4) Во оние трошкови влегуваат платите и трошковите на материјалот што не можат да се ставаат непосредно на терет на некоја определена растениска култура или некој определен сточен или преработувачки вид на производството, или се оние вреднички за сето растениско, сточно или преработувачко производство. Во свој елемент влегуваат и такви трошкови кои немаат карактер на материјал и на плати, т. нар. други трошкови.

Државните селско-стопански добра ќе ги опфатат со овој елемент следните трошкови: платите на раководителот на растениското, сточното и преработувачкото производство, платите на ветеринарите, пољациите, работниците за одржување мелницацин, работниците за заштита од штеточнини што загрозуваат истовремено поголем број култури и сл., исполнување на адитот и приборот што служат за повеќе производства, заштитни средства врз работењето; осигурувања што не можат да се разделат на поодделни производства и сл.

Во овој елемент ќе влезат и трошковите на поштината дејност (работилници, електрична централа, на магацини и сл.) доколку оние дејности не се пресметуваат како одделни пресметковни единици, бидејќи во таков случај сите трошкови да влегуваат во елементот на материјалот на производството како услуги.

Општите трошкови се пресметуваат одделно за растениското, одделно за сточното и одделно за преработувачкото производство.

Распоредувањето на општите трошкови на одделни гранки на производството се врши по проценката, или по клучот добивен со ставање износите на општите

трошкови на растениското, сточното или преработувачкото производство во однос со збирот на материјалот на производството или платите на производството со тоа, што кај сточното производство да се одбие од збирот внесената вредност на млад и згоен добиток, а кај преработувачкото производство внесената вредност на суровините за преработка.

(5) Управната режича ја чинат трошковите на организацијата и на управувањето со селско-стопанското добро како и оние трошкови што се однесуваат за сето селско-стопанско добро и не можат да се опфатат по поодделни производи, групи производи и по гранки на производството.

Во предметката на трошковите на управната режича, по правило, влегуваат следните трошкови кои можат да бидат трошок на материјалот, трошок на платите и други трошкови:

1. Непосредните и посредните плати на административно-управниот персонал, што не се опфатени во другите позиции на управната режича;

1а. Посредните плати доколку не се врши процентуално наголемување на непосредните плати поради пресметување по внатрешни стопанско-пресметковни единици;

2. Текуќо одржување на згради, постројки и инвентар од административно-управен карактер;

3. Чистењето на економското дворниште;

4. Трошковите за заштита на трудот од омиото значење за сето селско-стопанско добро: купатина, материјал за прва помош и сл.;

5. Трошковите за отрев, осветление и вода;

6. Ситен инвентар: а) кој се отпишува веднаш во целост, б) за кој се врши отпишување кога се става ситниот инвентар во експлоатација, по правило, 50%, и в) при кој се добива од преостанатата вредност на истрошениот ситен инвентар вредноста на отпадците;

7. Канцеларски материјал и други трошкови, како хротија, прибор за пишување и читање, книговрсачки материјал, обрасци, книги и сл. за потребите на сето селско-стопанско добро;

8. Весници, стручна и информационо литература;

9. Поштенско-телеграфско-телефонски трошкови;

10. Трошкови на платниот промет. Тука се опфаќаат трошковите на платниот промет кај банката и кај поштите;

11. Трошкови за осигурување на управната зграда како и на други основни средства што се осигуруваат а и служат на управата;

12. Трошкови за противпожарна и чуварска служба;

13. Трошкови за службени пакувања и дневници во случај на преместување;

14. Трошкови за превозење до местото на работењето. Работниците во смисла на Нанатетијето за надокнада на дневните превозни трошкови на работниците и службениците запослени во стопанските предприятия, стопанските здруженија, државните установи и надлежства („Службен лист на ФНРЈ”, бр. 55/51) ги снесат сами сите трошкови до 600 динари месечно. Преку овој износ трошковите ја теретат управната режича на селско-стопанското добро, во кој случај ќе се искажуваат тие во оваа позиција.

Под оваа позиција се предвидуваат и платите на работниците за забрзаното работно време поради искање на превозно средство при доаѓањето на работа (во случај на задолжување на возот и сл.).

На терет на овие трошкови се пресметуваат и трошковите на превозење курири при вршењето на курирската должност во местото на работењето.

15. Трошкови на патничкиот транспорт со сопствени превозни средства, со автомобил, со запрега и сл., како и текуќото одржување на истите;

16. Придонес за стопанското здружение за покривање на неговите трошкови. Овој придонес, по правило, се предвидува во годишната маса за секоје селско-стопанско добро. Селско-стопанското добро е должно да ја умлати оваа маса во текот на годината на стопанското здружение, или во еднакви периодични паузи, или по некој друг унапред утврден начин помеѓу стопанското здружение и селско-стопанското добро. Селско-стопанското добро ги kalkulира овие

трошкови во цената на чинењето и ги внесува под оваа позиција во управната режија;

17. Подготвување кадрови. Под оваа позиција се искажуваат трошковите во врска со подигање нови кадрови (ученици во стопанството што не се во занаетчиски школи) и трошковите за издигање на постоеќите кадрови (курсеви). Ако даваат кадровите определен ефект на трудот, се пресметува соодветниот дел од платата на местото каде што работеле и тој дел од платата ќе ја терети цената на чинењето во платите на изработката или во соодветната позиција на режијата.

Ако е задолжено селско-стопанското добро на своите ученици во стопанството да им дава индустриски бонови, наодкната за овие бонови ќе ја терети исто така оваа позиција. На целокупните примања на учениците во стопанството и на курсистите се плаќа определен општествен придонес. На платите на учениците кои се исплатуваат од одделни инвестициони кредити не се плаќа општествен придонес;

18. Трошок на каматите за кредити за обртните средства. Тука се опфаќа само каматата на потребните обртни средства по каматната стопа на Народната банка на ФНРЈ. Каматите за обртните средства преку нормалните ги терети вонредните расходи;

19. Трошкови за вклучување редовна работна сила. Овие трошкови ги опфаќаат сите трошкови што настануваат во врска со вклучувањето нова работна сила (на пр.: превозење нова работна сила до местото на работата, издршка до склучувањето на договори, трошкови за враќање во случај да не се склучиле договори);

20. Повремени трошкови. Овие трошкови ги чинат: трошковите на услугите што ги прават други претпријатија, (на пр. умножување циркулари, копирање цртежи и сл.), трошкови за китење згради за прослави на народните празници; трошковите за примопредавање на селско-стопанското добро и трошкови за отстапување на основните средства на други селско-стопански добра или на претпријатија по налог од надлежниот повисок орган; трошкови за инвентарисање (плати на работниците) и сл.;

21. Трошкови за издршка на обденишта и јасли. Тука се опфаќа делот на трошковите од предметката за обденишта и јасли кој паѓа на терет на селско-стопанското добро;

22. Отстапување од постојаните (планинари) цени. Во предметката на режијата ја нема оваа позиција. Таа се јавува само како позиција на стварната пресметка ако се пресметува материјалот по постојаните (планираните) цени;

23. Наемнина на згради, постројки и уреѓан;

24. Трошкови за ПАЗ;

25. Трошкови за предвојничка обука;

26. Трошкови за работничките куќи.

Трошковите на управната режија се распределуваат на одделни производи, групи производи и гранки на производството на ист начин како и општите трошкови.

(б) Трошковите на продажбата се трошкови кои се прават за одделни готови производи што ќе се изнесат на пазар поради продажба. За да се знае кои производи се сметаат како готови производи, треба да се определи кои работи на производниот процес кај одделни производи се сметаат како завршни работи на производниот процес за тие производи. Тоа значи, дека сите трошкови — работи што се прават за одделни производи по завршните работи на производниот процес се сметаат како трошкови на готовите производи и се внесуваат во трошковите на продажбата.

Како последни — завршни работи на производниот процес се сметаат следните работи: за стрмните жита — довоз до магацинот и правење стогови слама, ва лченката — роенење кочани и превозење лченковина до местото на чувањето како и нејзиното сложување, за шеќерната репа и за производите што не се внесуваат в магацин — превозење до местото на преземањето, за компирот — подготвување во трап,

за зелена храна што се силира — довоз до силосот; берење овоштие и превозење на истото до местото на преземање, односно до местото на преработката; берење прозје и превозење на истото до местото на преземањето, односно до местото на преработката на грозјето; сите работи што се вршат до моментот на превозењето за испорачка на добиток, т. е. сите работи што не се чинат поради испорачка на добитокот; сите работи што се вршат до моментот на превозењето за испорачка на рибите, т. е. сите работи што не се чинат поради испорачка на рибите; сите работи што се вршат до моментот на превозењето за испорачка на преработките, т. е. сите оние не се чинат поради испорачка на преработките.

Трошковите на продажбата се распределуваат на одделни производи, групи производи и гранки на производството на ист начин како и општите трошкови.

8) За пресметувањето на предвидената (калкулативната) продажна цена на цената на чинењето треба да се додаде и соодветниот износ од делот на акумулацијата и фондовите. При калкулирањето на продажната цена на одделни производи треба да се води сметка за тоа дека не смее автоматски да се додаде на цената на чинењето на одделен производ износот на акумулацијата и фондовите што би се пресметат со применување стопата на акумулацијата и фондовите на трошокот на платите за односниот производ. Определената стопа на акумулацијата и фондовите се однесува до целокупното производство на селско-стопанското добро, додека одделни производи се спертуваат со онаа стопа која може таквиот производ да ја поднесе, било затоа што има определена цена, било врз основа на тоа што се формира цената на слободниот пазар. Според тоа, стопата на акумулацијата и фондовите што се применува на одделни производи може да биде или поголема или помала од стопата определена од селско-стопанското добро. При реализацијата во текот на годината, продажната цена се формира слободно за сите оние производи за кои не е определена продажната цена унапред. При составувањето на предкалкулациите за целокупното производство треба да се води сметка за тоа што целокупната маса на акумулацијата и фондовите пресметана со применување на стопата за селско-стопанското добро да се распредели на вкупното производство. За производите за кои се плаќа данок на прометот во предкалкулацијата треба да се предвиди пропишаниот износ на овој данок.

9) Под акумулација и фондови на предвидената продажна цена се подразбираат општествениот придонес, данокот на прометот, и предвидивата добивка на селско-стопанското добро.

Разликата помеѓу продажната цена и цената на чинењето наголемена за општествениот придонес и за данокот на прометот претставува предвидива добивка.

Селско-стопанските добра мораат да состават свои планови така да можат, по правило, да обезбедат позитивен финансиски резултат водејќи сметка за запознавањето и подобрувањето родноста на земјиштето, и за равнотежата помеѓу растениското, сточното и преработувачкото производство. Тоа значи, дека селско-стопанските добра можат да произведуваат одделни основни селско-стопански производи, кои се привидно нерентабилни по калкулацијата, но со чија преработка или репродукција се постигнува рентабилност.

Од износот на акумулацијата и фондовите селско-стопанското добро го исплатува најпрво општествениот придонес, а потоа и данокот на прометот, доколку е тој пропишан за одделни производи.

Вишокот на средствата по подмирувањето на обврските од претходниот став подлежува на оданочување со данокот на екстра-добивката.

Остатокот на средствата се употребува за формирање фондот на сопствените инвестиции и резервниот фонд, како и за наголемување фондот на платите според посебните прописи.

Износот за наголемување фондот на платите подлежува на одделно оданочување.

Данокот на прометот ќе се пресметува само во случај ако се состави калкулација на цените на одделни производи и ако е пропишан за тие производи данок на прометот.

Стопата на акумулацијата и фондовите ќе се применува на вкупниот фонд на платите на селско-стопанското добро (плати на производството, плати од општите трошкови, плати од управната режија и плати од трошковите на продажбата).

10) Селско-стопанското добро ги врши задолжителните инвестиции определени со општествениот план од делот на средствата на општествениот придонес и на даноците, и од дотациите од буџетот, доколку е определена дотација.

Средствата од амортизациониот фонд можат да се користат и за задолжителни инвестиции по посебните прописи.

Делот од средствата на општествениот придонес и на данокот за самостојно финансирање на овие инвестиции се определува со посебни прописи.

11) Фондот на платите го пресметува селско-стопанското добро според платите определени по постоечките прописи, споредно со обврските на селско-стопанското добро што произлегуваат од општествениот план придржувајќи се кон нормативите за работната сила.

12) Вонредните приходи, по правило, влегуваат во општата маса на остварената акумулација и фондовите и се распоредуваат според прописите за распоредбата на акумулацијата и фондовите на селско-стопанското добро.

13) Вонредните расходи што не се неопходни за редовното работење за селско-стопанското добро се имплатуваат, по правило, од делот на средствата на акумулацијата и фондовите со кои селско-стопанското добро располага состојно, т. е. од резервниот фонд, од средствата за наголемување фондот на платите и сл. Такви вонредни расходи обично се: каматите на делот од обртните средства над потребните нормални обртни средства, казните, пеналите, прекумерно кало и раскур, мањоците што не можеле да се стават на терет на одделни лица. Но, како вонредни расходи не можат да се сметаат никакви давња кои по својот карактер претставуваат фонди на платите, оти тие мораат да се пресметаат во цената на чинињето. Ако некој вонреден расход претставува дел од фондот на платите, тој влегува во обзор за наголемување на општествениот придонес по утврдената стопа за селско-стопанското добро.

14) Претходни калкулации на производите за пресметка на производството и предметните на општите трошкови, на управната режија и на трошковите на продажбата селско-стопанското добро ги составя за сопствените потреби, со цел за правилно определување на продајната цена на своите производи и за правилно водење на работењето на селско-стопанското добро воопшто. Селско-стопанските добра ги испраќаат податоците од претходните калкулации до своите надлежни стопанско-управни органи по нивно барање.

15) Дополнителните калкулации и пресметка на производството со пресметката на општите трошкови, на управната режија и на трошковите на продажбата се составен дел од завршната сметка и се поднесуваат на преглед, одобрување и согласност до надлежните органи според посебните прописи.

III. Други одредби

16) Сите селско-стопански добра вршат пресметување на трошковите на материјалот за производството и платите на производството одделно за секое производство (одделно за ливница, одделно за лична илг., одделно за група приплодни крави со бикови итн.). Пресметувањето на овие елементи може да се врши, исто така вкупно за одделни групи производи во случај кога имаат тие производи сличен процес и трошковите и ист поврот, како што се производите: овина ливница и рак, разни крми мешавини итн.

Елементите во калкулацијата на цената на чинињето: амортизацијата, општите трошкови, управната

режија и трошковите на продажбата се пресметуваат вкупно за селско-стопанското добро а се распоредуваат на одделни производи, групи производи и гранки на производството по проценка, или по однос на тие трошкови и збирот на материјалот и на платите на производството на одделни производи, групи производи и гранки на производството. Кај сточарството овој збир се намалува за внесената вредност на млад и зголеми добиток, а кај преработувачкото производство за внесената вредност на сировините за преработка. Селско-стопанските добра се должни да состават збир на калкулацијата за своето производство по гранките.

17) Калкулациите можат да се состават и по работни единици: поледелски, овозтарски, лозјарски, сточарски, рибарски, преработувачки, запрежни, тракторски односно механички, транспортни и работнички. Бројот и структурата на работните единици зависи од карактерот и големината на селско-стопанското добро.

Во овој случај на секоја работна единица и се определува нормиран платен фонд и утешок на материјалот за изработка (на основен, помошен и услуги), и определена задача од произведен односно услужен карактер.

Работничкиот совет може преку договор со работни групи да ја утврди на одделен начин висината на платниот фонд за одделни работни групи, како и други услови на работењето и задачи од произведен карактер.

Висината на остварениот платен фонд на работната единица зависи од успехот што го постигнала таа. Работните единици во тој случај учествуваат поединечно при распоредбата на износите за наголемување фондот на платите.

18) Сите поблиски објасненија за изработка на калкулациите на државните селско-стопански добра од сојузно, републичко, покраинско, обласно и од локално значење ќе ги дадат советите за селско-стопанство и шумарство на владите на народните републики.

19) Ова напатство ќе се применува од 1 јануари 1952 година.

Бр. 552

23 Јануари 1952 година

Белград

Министер на Владата на ФНРЈ

Претседател на Советот за селско стопанство и шумарство,

инж. Мијалко Тодоровиќ, с. р.

Согласен,

Министер на финансите на ФНРЈ

Милентије Поповиќ, с. р.

64.

Врз основа на чл. 11 од Уредбата за задолжителната калкулација и пресметување на трошковите во индустријата и рударството („Службен лист на ФНРЈ”, бр. 1/52), а во согласност со Министерот на финансите на ФНРЈ пропишувам

НАПАТСТВО

ЗА ПОПИС И ПРОЦЕНКА НА ОСНОВНИТЕ СРЕДСТВА И ЗА УТВРДУВАЊЕ ВИСИНАТА НА АМОТИЗАЦИЈАТА ВО ЗЕМЈОДЕЛСКИТЕ ЗАДРУГИ

1. Со цел да се обезбеди правилно обновата на основните средства и нивното инвестиционо одржување (големи поправања), земјоделските задруги (селанските работни задруги и општите земјоделски задруги), се должни да извршат проценка на сите основни средства со кои располагаат, и тоа спрема нивната стварна вредност и времето на траење.

2. Како основни средства се сметаат: градежи, постројки и мелнираци, долгогодишни засади (овозтарници, лозја и хмеларници итн.), сите машини, орудја и направи, превозни средства, мебел и прибор, едер приплоден и работен добиток. Орудјата и напавите, мебелот и приборот чија вредност не прејдува преку 5.000 динари или времето на траењето им е пократко од две години, не се сметаат како основ-

ни средства туку претставуваат обртни средства на задругата.

3. Со проценката на основните средства поради утврдување висината на амортизацијата треба да се опфатат сите основни средства со кои располагаат задругите, без обзир дали ги набавиле од своите средства, ги презеле од задругарите, или тие средства им се доделени како општонароден имот на трајно користење.

4. При проценувањето на вредноста на основните средства се зема како нивна стварна вредност:

а) за средствата набавени по слободните пазарни цени, износот на цената на набавката (фактурата);

б) за основните средства набавени по пониските единствени цени (со кредитно писмо), износот на цената на набавката (фактурата) наголемен за динарската вредност на откупните бонуси;

Основните средства добивени од увозот се сметаат како средства набавени по пониските цени, што значи проценката на вредноста на овие средства да се врши спрема претходниот став;

в) за основните средства набавени и добивени на друг начин (како внесен инвентар од задругарите, од ЈНА, од конфискуваниот имот, како подарок итн.), за кои задругата нема фактури, стварната вредност на тие основни средства се утврдува по оцена од комисијата за проценка а спрема пазарните цени во моментот на проценувањето;

г) за градежите и мелиорациите проценката се врши по вредноста на материјалот уграден во тие објекти и на потрошената работна сила, и тоа:

а) кај новоизградени објекти и мелиорации што се примени од комисиите за прием и проценка на објектите како завршени, вредноста утврдена од тие комисији;

б) кај новоизградени објекти и мелиорации што се завршени, но не се примени од комисиите за прием и проценка на објектите, соодветната вредност спрема поредбата со вредноста на објектите што се веќе преземени во претходната точка земајќи ги при тоа во обзир евентуалните промени во цената на материјалот;

в) кај постари згради и мелиорации комисијата ќе изврши проценка користејќи го начинот на утврдувањето вредноста кај новоизградените објекти и мелиорации, имајќи ја предвид цената на материјалот и на работната сила како и истрошеноста на тие објекти за минатото време на употребата.

Кај сите градежи и мелиорации како век на траењето се зема најмногу 50 години.

д) за долгогодишни засади што се во род се проценува вредноста по бројот на родните стебла, прачки и сл., спрема потрошениот материјал и труд. Долгогодишните засади што не се во род, не се амортизираат.

е) за сите други основни средства што не се опфатени со претходните точки, се врши проценка по нивната сегашна вредност.

Утврдената вредност на основните средства на начинот предвиден со претходните точки се наголемува за износот на трошковиите за инвестиционото одржување (големи поправања) кај овие основни средства при кои се врши вакво одржување во текот на нивното користење.

За да се олесни работата за проценката на основните средства, комисиите за проценка ќе ги користат мониториниторите кои се составен дел од ова напатствие.

5. При проценувањето вредноста на секое основно средство, се утврдува и неговото век на траењето за да се определи правилната висина на амортизацијата. Тоа значи, дека како вредност на основното средство кое се наоѓа во употреба, а за кое се пресметува амортизацијата, се зема неговата почетна вредност наголемена за вредноста на инвестиционото одржување (големи поправања) и намалена за вредноста на истрошеноста на тие средства низ миналниот период на употребата. На пр.: набавена машина по пазарните цени чини 940.000 дин. Векот на траењето на таква машина е утврден за 7 години, а трошковиите за инвестиционото одржување

(големи поправања) на таа машина за времето на употреба изнесуваат 280.000 дин. Почетната вредност на таа машина е, значи 1.120.000 дин. (940.000+280.000), а нејзиното трошење годишно изнесува 160.000 (7 дел). Ако земеме дека машината се употребува веќе три години, тоа нејзината почетна вредност е намалена за 3×160.000 дин. = 480.000 дин. и сегашната нејзина вредност, т. е. вредноста во моментот на проценката ќе биде 1.120.000—480.000, што значи 640.000 динари.

Но, ако при проценувањето на основните средства што се наоѓаат во употреба веќе неколку години ќе се утврди дека некое основно средство може според состојбата во моментот на проценката да трае подолго одошто е предвидено тоа по остатокот на векот на траењето за такво основно средство, ќе се земе како остаток на векот на траењето во поглед на утврдувањето висината на амортизацијата она време за кое ќе може тоа основно средство да се користи уште спрема мнението од комисијата за проценка.

6. Врз основа на утврдената стварна вредност на основното средство и векот на неговото траење се пресметува годишниот износ на амортизацијата. Во примерот од претходната точка тој износ би бил 640.000 дин. : 4 = 160.000 дин. Овој износ претставува годишна амортизација на таа машина.

Амортизацијата на основните средства паѓа на терет на онаа гранка на производството на која и служат тие средства. Ако некои основни средства служат за повеќе гранки на производство или на целокупната производна дејност на задругата, вкупниот износ на амортизацијата се распоредува на одделни гранки на производството по клучот определен од управниот одбор на задругата.

Уплатата на износот на амортизацијата задругите ја вршат за одделни гранки на производството според доспеалоста на производите од тие гранки за реализација, со тоа што е задругата должна да го уплати вкупниот износ на амортизацијата најдоцна до 31 декември во годината.

Со обзир да се наоѓаат кај задругите покрај сопствените основни средства на задругата и основните средства што и' се доделени на задругата како општонароден имот на трајно користење, а задругите вршат амортизација за сите основни средства со кои располагаат, и амортизационите износи ги полагаат одделно за сопствените, а одделно за вредноста на доделените основни средства на одделни сметки при државните банки за кредитирање на земјоделските задруги. Но, задругите слободно располагаат со уплатените износи на амортизацијата од обете сметки со тоа да ги трошат тие средства само за обнова и инвестиционо одржување на сите основни средства со кои располагаат.

7. Основните средства чии век на траењето истекол, а кои се наоѓаат уште во употреба, се проценуваат спрема нивната сегашна стварна вредност и амортизацијата се утврдува спрема оценката на времето за кое ќе можат тие средства уште да се користат.

8. За основните средства кои не можат повеќе да се употребуваат, не се врши амортизација, туку само се проценува вредноста на материјалот (старо железо и сл.).

Ако задругата продаде вакво основно средство (на пр. трактор како старо железо и сл.) добивениот износ се внесува во амортизациониот фонд.

9. Проценката на стварната вредност на основните средства и оцената на векот на траењето на тие средства ќе ја изврши комисијата за проценка во која влегуваат: претседателите на управниот и на надзорниот одбор како и книговодителот на задругата чии основни средства се проценуваат. Комисијата врши попис и проценка на образецот кој е составен дел од ова напатствие.

10) Комисиите од претходната точка должни се да ја завршат работата околу пописот, проценката на вредноста и векот на траењето на основните средства, како и околу утврдувањето на годишниот износ на амортизацијата, кој ќе се укладува во сметката за трошењето на соодветната стварна вредност на векот

на задругата за 1952 година, најдоцна до 20 февруари 1952 година.

11. Ова напатствие ќе се применува од 1 јануари 1952 година.

Бр. 548
22 јануари 1952 година
Београд

Министер на Владата на ФНРЈ
Претседател на Советот за селско стопанство
и шумарство,

инж. Мијалко Тодоровиќ, с. р.

Согласен,

Министер на финансите на ФНРЈ,

Милентије Поповиќ, с. р.

П О П И С

на основните средства на задругата _____ во _____ што се проценети и за кои е утврдена амортизацијата по Напатствието за попис и проценка на основните средства и за утврдување амортизацијата во селанските работни задруги.

Ред. број	Основно средство	Вредност што е введена до сега	Цена проценета предност	Година на траењето	Годинен износ
-----------	------------------	--------------------------------	-------------------------	--------------------	---------------

ВКУПНО:

Членови на комисијата:

1. _____

2. _____

3. _____

1952 година

Врз основа на овој попис вредноста на основните средства на задругата е наголемена за динари _____, и тоа е прокижнено во книговодството на задругата така, што за овој износ е задолжена сметката „Основни средства“ и односната подсметка, а е одобрен на сметката 12 „Фонд на задружните основни средства“ (поранешната сметка 8).

Книговодител,

Забелешка: Овој попис е составен во три примерка од кои еден е испратен до надлежниот задружен орган (фондот за механизација) а еден до комисијата за разгледување завршните сметки на задругите и на околните сојузи, а еден примерок го задружува задругата за своите потреби.

НОМЕНКЛАТУРА

НА СЕЛСКО СТОПАНСКИТЕ ЗГРАДИ И ГРАДЕЖНИТЕ ОБЈЕКТИ СО ОРИЕНТАЦИОНИ ГОДИНИ НА ТРАЕЊЕТО

Ред. број	Назив на зградата на градежниот објект	Години на траењето		
		постојани	полу-стојани	времени
1.	Стаја за коњи (работни)	50	30	10
2.	Стаја за ждребиња	50	30	10
3.	Коњска ергелска стаја	50	30	10
4.	Коњска стаја летна — склониште	—	10	5
5.	Стаја за крави и телиња	50	30	10
6.	Стаја за одлачени телиња	50	30	10
7.	Стаја за јунци	50	30	10
8.	Стаја за телење	50	30	—
9.	Стаја за работни волови	50	30	10
10.	Говедска летна стаја — склониште	—	10	5
11.	Мешовита стаја за разни говеда	50	30	10
12.	Мешовита стаја за коњи и говеда	50	30	10

Ред. број	Назив на зградата на градежниот објект	Години на траењето		
		постојани	полу-стојани	времени
13.	Централно spremиште за храна за добиток	50	30	—
14.	Сило — зграда	50	30	—
15.	Сило-јама	—	25	10
16.	Прасилиште	25	15	5
17.	Свињарник за одбисит прасиња	25	15	5
18.	Свињарник за назимчиња	25	15	5
19.	Гонлиште	25	15	5
20.	Свињарник за спрасни маторници и јаловици	25	15	5
21.	Мешовит свињарник	25	15	5
22.	Базен за капење свињи	25	15	—
23.	Летни свињарник	—	10	5
24.	Куќа за свињарници со прирачен магацин	50	30	—
25.	Овчарник за јагнење	50	30	10
26.	Овчарник за шилежиња	50	30	10
27.	Мешовит овчарник	50	30	10
28.	Живинарник за кокошки	25	15	5
29.	Живинарник за гуски	25	15	5
30.	Живинарник за пајки	25	15	5
31.	Живинарник за мисирки	25	15	5
32.	Огледувалиште за пиланџа	25	15	5
33.	Огледувалиште за гушчиња	25	15	5
34.	Огледувалиште за пајчиња	25	15	5
35.	Огледувалиште за мисирчиња	25	15	5
36.	Гонлишта	25	15	5
37.	Подвижен живинарник	—	10	5
38.	Прирачен магацин за храна и јајца	25	15	—
39.	Инкубаторска станица	50	30	—
40.	Зајчарник	20	10	5
41.	Пчеларник	25	15	5
42.	Објект за стајско губре и осока	30	15	—
43.	Топла леја	20	10	5
44.	Магацин за зрнеста храна	50	30	—
45.	Магацин за зарзават	—	30	10
46.	Магацин за потрошни материјали	50	30	—
47.	Магацин за течни горива и мазива	50	30	—
48.	Магацин за вештачко губре	30	20	10
49.	Магацин за ко̀лодеста храна	30	15	5
50.	Вибри за лозарство	50	30	—
51.	Зграда за преработка на грозје	50	30	—
52.	Стратификала	50	30	—
53.	Кош за пченка	25	15	—
54.	Кош за пченка комбинирани	25	15	—
55.	Гаража	30	15	—
56.	Шупа за селско-стопански машини и орудија	30	15	5
57.	Шупа за кабата храна	25	15	5
58.	Колница	25	15	5
59.	Зграда за работилници, за преработувачка и друга дејност	50	30	—
60.	Водоторањ	50	—	—
61.	Пумпна станица	50	—	—
62.	Трансформаторска станица	50	—	—
63.	Станбена зграда	50	30	—
64.	Купатило	30	—	—
65.	Управна зграда	50	—	—
66.	Бригадна зграда	50	—	—
67.	Културен дом	50	—	—
68.	Канал	50	30	—
69.	Насип	50	30	—
70.	Пат	50	30	5
71.	Мост	50	25	5
72.	Бунар	30	20	10
73.	Ограда	50	25	10

Забелешка: Постојани градежни објекти се оние што се изградени од тврд материјал (камен, цемент и печенки).

Под полупостојани градежни објекти се подразбират оние објекти што се способни за подолга употреба, а изградени делум од материјал за постојани објекти а делум е употребен и послаб материјал.

Времени градежни објекти се објекти што се изградени од слаб материјал (на пр. штици, тули итн.).

ОРИЕНТАЦИОНИ ГОДИНИ ЗА ТРАЕЊЕ НА ЗАСАДИТЕ

Лозја	30 години
Лозов матичник	30
Овоштарник — праски	10
„ кајсии	20
„ јаболки	35
„ круши	35
„ црешни	25
„ вишни	25
„ сливи	25
„ ореви	50
„ други и мешовити	25
Хмеларник	30

ОРИЕНТАЦИОНИ ПРОЦЕНТИ ЗА АМОРТИЗАЦИЈА НА ЕДРИОТ ПРИПЛОДЕН И РАБОТЕН ДОБИТОК

Приплодни пастури	10%
Приплодни кобил	10%
Коњи за работа	10%
Мази и мули	10%
Магариња приплодни и работни	10%
Приплодни бикови	15%
Приплодни крави	10%
Запрежни волови и биволи	6%

НОМЕНКЛАТУРА НА СЕЛСКО-СТОПАНСКИТЕ МАШИНИ И ОРУДИЈА СО ОРИЕНТАЦИОНИТЕ ГОДИНИ ЗА ТРАЕЊЕТО

Ред. број	Назив на селско-стопанската машина и орудие	Година на траењето	Забелешка
1.	Кампони	7	
2.	Трактори	7	
3.	Локомобили	20	
4.	Погонски мотори	10	
5.	Тракторски плугови	15	
6.	Тракторски фрези	15	
7.	Дрлачи	15	
8.	Брани	15	
9.	Ваљци	15	
10.	Тракторски тањирачи	15	
11.	Тракторски култиватори	20	
12.	Тракторски култиватори за меѓуредна обработка	20	
13.	Растурачи на ѓубре	7	
14.	Сеалки	15	
15.	Машини за садење	15	
16.	Запрежни плугови	20	
17.	Запрежни култиватори и окопувачи	20	
18.	Запрежни грталки	20	
19.	Косачки	8	
20.	Жетварки	10	
21.	Самоврзачки	10	
22.	Скубалки за лен	15	
23.	Машини за подготвување сено	10	
24.	Моторни преси	15	
25.	Рачни преси	20	
26.	Комбајни	12	
27.	Вршачки	20	
28.	Елеватори	20	
29.	Машини за вадње окопачна	15	
30.	Машини за берење пченка	7	
31.	Моторни роначки за пченка	15	

Ред. број	Назив на селско-стопанската машина и орудие	Година на траењето	Забелешка
32.	Рачни роначки за пченка	20	
33.	Прекрупувачи моторни	15	
34.	Моторни сечки	15	
35.	Моторни штркалки	10	
36.	Рачни штркалки	12	
37.	Моторни запрашувачи	12	
38.	Рачни запрашувачи	15	
39.	Триери	20	
40.	Селектори	20	
41.	Моторни пумпи	20	
42.	Тракторски приколници	10	
43.	Тракторски платоколи	10	
44.	Запрежни коли	12	
45.	Амови	8	
46.	Коњски грабје	15	
47.	Инкубатори	20	
48.	Сепаратори и други уреѓаи за преработка на млеко	20	
49.	Направи за преработка на грозје	20	
50.	Буриња и визбни инвентар	15—30	
51.	Машини и уреѓаи во работилници, преработувачки и други дејности	15—30	

На други неспоменати машини и орудја срокот на траењето да се определи спрема најсличните споменати машини и орудја.

Министерството на финансите на ФНРЈ по извршеното упоредување со изворниот текст, воспостави дека во Напатствието за применување на Уредбата за задолжителна калкулација и пресметување на трошковиите на производството во индустријата и рударството, објавено во „Службениот лист на ФНРЈ“, бр. 3 од 16 јануари 1952 година се поткрале долу цитираните грешки, и дава следна

ИСПРАВКА

НА НАПАТСТВИЕТО ЗА ПРИМЕНУВАЊЕ НА УРЕДБАТА ЗА ЗАДОЛЖИТЕЛНА КАЛКУЛАЦИЈА И ПРЕСМЕТУВАЊЕ НА ТРОШКОВИТЕ НА ПРОИЗВОДСТВОТО ВО ИНДУСТРИЈАТА И РУДАРСТВОТО

1) На 33 страна, во точ. 5, ст. 7 после текстот на редниот број 12) треба да се додаде нов текст: „13) плати за дните на државни празници кога не се работи и други плати од посреден карактер засновани врз законски прописи.“

2) На 34 страна, во точ. 2 под (3) „Амортизација“, во ст. 1 наместо зборовите „вкупната маса на производството“ треба да стои „вкупната маса на амортизацијата“.

3) На 35 страна, во точ. 7 под (3) „Амортизација“, во ст. 8, во 9 ред озгора, наместо зборовите „како и другите трошкови“ треба да стои „како други трошкови“.

4) На 37 страна, во точ. 8, ст. 1 во првата реченица наместо зборовите „да се додаде цената на млинското“ треба да стои „да се додаде цената на млинското“.

Бр. 855. — Од Министерството на финансите на ФНРЈ, 21 јануари 1952

ОД СЛУЖБЕНИТЕ ЛИСТОВИ НА НАРОДНИТЕ РЕПУБЛИКИ

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ НАРОДНЕ РЕПУБЛИКЕ ЦРНЕ ГОРЕ

„Службени лист Народне Републике Црна Гора“ во бројот 26 од 10 декември 1951 година објавува:

Одлука на Народната скупштина на НР Црна Гора за продолжување мандатот на одборниците на месните народни одбори и народните одбори на градовите во состав на околните;

Одлука на Народната скупштина на НР Црна Гора за потврдување Уредбата за оснивањето задачите и работењето на Стопанското здружение на кинематографските претпријатија;

Одлука на Народната скупштина на Народна Република Црна Гора за потврда указите на Президиумот на Народната скупштина на НР Црна Гора донесени во времето помеѓу Првото вонредно и Третото редовно заседание (на Второто свикнување) на Народната скупштина на НР Црна Гора согласно на чл. 74 точ. 4, 7 и 9.

Задолжително толкување на точката 12 од Указот на Президиумот на Народната скупштина на НР Црна Гора бр. 808 од 28 април 1948 година;

Наредба за расписување поединечни избори.

СЛУЖБЕН ВЕСНИК НА НАРОДНА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

„Службен весник на Народна Република Македонија“ во бројот 33 од 25 декември 1951 година објавува:

Указ за разрешување директорот на Републичкиот завод за статистика и евиденција;

Указ за разрешување директорот на Главната дирекција за металургија;

Указ за именување директор на Републичкиот завод за статистика и евиденција;

Указ за изменување Указот за реорганизација на Владата на Народната Република Македонија;

Указ за укинување и оснивање главни управи;

Указ за разрешување директор на укинатите главни управи и за назначување директор на новооснованите главни управи;

Указ за составот на Советот за промет со стоки;

Указ за разрешување и назначување директор на Главната дирекција за текстилна и кожарска индустрија;

Указ за востановување положба заменик на министер;

Указ за разрешување Претседателот на Окружниот суд во Скопје;

Указ за назначување заменик на министер;

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ НАРОДНЕ РЕПУБЛИКЕ БОСНЕ И ХЕЦЕГОВИНЕ

„Службени лист Народне Републике Босне и Херцеговине“ во бројот 28 од 26 декември 1951 година објавува:

Указ за укинување Главната управа за трговија и снабдување на НРБиХ, Главната управа за туризам и угостителство на НРБиХ и Главната управа за државни набавки на НРБиХ;

Указ за разрешување од должноста директорот на Главната управа за трговија и снабдување на НРБиХ, директорот на Главната управа за туризам и угостителство на НРБиХ и директорот на Главната управа за државни набавки на НРБиХ;

Указ за состав на Советот за промет со стоки на Владата на НРБиХ;

Решение за висината на надокнадата за загубена заработка на членовите на селанските работни задруги и на приватните занаетчи кои се повикуваат како свидетели, вештаци и толкувачи во кривичната постапка;

Наредба за определување големината на рибите и раковите кои смеат да се ловат;

Наредба за начинот на риболовот и за риболовните направи и средства;

Наредба за времената забрана на риболовот;

Наредба за определување ловостојот за одделни видови риби и ракови.

СОДРЖАЈ:

	Страна
48. Општа уредба за волните заедници — — —	73
49. Уредба за оснивањето и дејноста на трговските претпријатија — — —	76
50. Уредба за изменувања и дополнувања на Уредбата за трговската инспекција — — —	82
51. Уредба за укинување на Уредбата за устанување работната сила и за ускладување плановите за работната сила со планот на платниот фонд и со планот на обезбеденото снабдување — — —	84
52. Решение за продажбата на трактори и камиони за широка потрошувачка — — —	84
53. Наредба за изменувања и дополнувања на Наредбата за мерките за заштита на водите за електроварски од електричните водови — — —	84
54. Решение за тарифата за наплата жиговина и други надокнади за прегледување и жигосување мерки и предмети од драгоцени метали — — —	85
55. Решение за начинот на прибирање месечни извештаи за запослениот персонал во стопанството — — —	87
56. Решение за изменувања и дополнувања на основните распореди на контата (контните планови) на државните стопански претпријатија — — —	88
57. Решение за плаќањето на учениците во стопанството што се на учење во државните стопански претпријатија, државните занаетчиски дуќани и работилници на оние занимања (струки) што не се опфатени со уредбите за платите на работ, и учениците на одделни стопански гранки — — —	90
58. Решение за финансирање на детските јасли и детските градинки — — —	91
59. Решение за изменување и дополнување на Тарифата за превозење патници и багаж во поморскиот сообраќај — — —	91
60. Решение за учествувањето на селанските работни задруги, на земјоделските задруги од општ тип и на државните селско-стопански добра во распределбата на девизите остварени со извозот на селско-стопанско прехранбените производи — — —	92
61. Решение за задолжителна калкулација и пресметување на трошковите на селско-стопанското производство за земјоделските задруги — — —	92
62. Напатствие за задолжителната калкулација и пресметка на трошковите на селско-стопанското производство на земјоделските задруги — — —	93
63. Напатствие за задолжителната калкулација и пресметката на трошковите на државните селско-стопански добра — — —	96
64. Напатствие за попис и проценка на основните средства и за утврдување висината на амортизацијата во земјоделските задруги — — —	100
Исправка на Напатствието за применување на Уредбата за задолжителна калкулација и пресметување на трошковите на производството во индустријата и рударство — — —	103